

Medelpads
Räddningstjänstförbund

Handlingsprogram 2024 – 2027

för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Vår vision

Ett tryggt, säkert och hållbart samhälle.

Vår verksamhetsidé

Skydd mot olyckor utgör grunden för verksamheten. Vi har en väl fungerande utryckningsverksamhet och genom ett brett förebyggande arbete bidrar vi till att minska antalet olyckor för de som bor och vistats i ägarkommunerna.

Vi är en aktiv part i ägarkommunerna och nyttjar de personella och materiella resurserna på ett effektivt sätt i arbetet för säkrare och tryggare kommuner.

Vi arbetar för en utökad samverkan med andra kommuner och organisationer i regionen för att uppnå största möjliga nytta för medborgarna.

Vi har en ambition att anses vara en av Sveriges ledande räddningstjänster.

Innehåll

Vår vision	2
Vår verksamhetsidé	2
1. Inledning	4
2. Beskrivning av ägarkommunerna i förbundet	4
2.1 Övergripande	4
2.2 Sundsvalls kommun	6
2.3 Timrå kommun	7
2.4 Ånge kommun	7
2.5 Förväntad samhällsutveckling och demografi	8
3. Styrning av skydd mot olyckor	8
4. Risker	9
4.1 Övergripande	13
4.2 Brand i byggnad	15
4.3 Brand utomhus	16
4.4 Trafikolycka	17
4.5 Olyckor med farliga ämnen	18
4.6 Naturolycka	18
4.7 Drunkning	18
5. Värdering	19
6. Mål	20
6.1 Styrande dokument	20
6.2 Räddningstjänstförbundets övergripande mål	21
6.3 Den förebyggande verksamheten ska arbeta för att hela samhället ska ha ett gott skydd mot olyckor	21
6.4 Räddningstjänstens förmåga till räddningsinsats skapar trygghet och alla räddningsinsatser genomförs på ett professionellt sätt	23
6.5 Arbetssätt och uppföljning	25
7. Förebyggande – förmåga och verksamhet	26
7.1 Tillsyn	26
7.2 Stöd till den enskilde	27
7.3 Rengöring och brandskyddskontroll	27
7.4 Övriga förebyggande åtgärder	28
8. Räddningstjänst – förmåga och verksamhet	29
8.1 Övergripande beskrivning	29
8.2 Beskrivning per olyckstyp	36
8.3 Ledning i räddningstjänsten	45
8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	48
8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap	49
9. Uppföljning, utvärdering och lärande	50
9.1 Olycksundersökning	50
9.2 Kvalitetssäkring av räddningsinsats	51
9.3 Uppföljning av målsättningar	52
Förkortningsförklaring	53
Bilaga A: Dokumentförteckning	54
Relaterade dokument	54
Samverkansavtal	54
Bilaga B: Samrådsredogörelse	56
Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten	57

1. Inledning

Medelpads Räddningstjänstförbund (MRF) ägs gemensamt av Sundsvalls, Timrå och Ånge kommuner. Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) utgör grunden för MRF:s verksamhet. Regeringens intention med denna lag kan sammanfattas med att färre människor ska dö, färre ska skadas och skador på miljö och egendom ska begränsas vid olyckor. Skyddet mot olyckor ska, med hänsyn till lokala förhållanden, vara tillfredsställande och likvärdigt.

Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Vidare ska den förebyggande verksamheten planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

Detta samlade handlingsprogram omfattar både den förebyggande verksamheten och verksamheten för räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor (3 kap. 3 och 8 §§). Handlingsprogrammet antas av förbundsledningen för varje ny mandatperiod, förskjutet ett år. Det här handlingsprogrammet avser perioden 2024–2027.

2. Beskrivning av ägarkommunerna i förbundet

2.1 Övergripande

Sundsvall, Timrå och Ånge kommun bildar tillsammans landskapet Medelpad. Det är även det geografiska område som Räddningstjänsten Medelpad består av. Sundsvall och Timrå kommun har samarbetat om sin räddningstjänst sedan början av 1990-talet och år 2010 anslöt även Ånge kommun till förbundet.

I Medelpad bor det knappt 126 000 personer. Av de tre kommunerna är Sundsvall den största med strax över 99 000 invånare. Timrå har ungefär 17 500 invånare och Ånge har drygt 9 000 invånare. Sundsvalls kommun brukar tillsammans med Gävle och Umeå beskrivas som en av de större städerna längs norrlandskusten.

Förbundets tre kommuner upptar en yta av 8 976 kvadratkilometer. Landskapet består i stort av skogslandskap. I öster finns en kuststräcka mot Bottenhavet. De större älvarna Ljungan och Indalsälven rinner genom landskapet och de har sina utlopp vid kusten, så även Selångersån som historiskt haft en stor betydelse för

området. Dalgångarna kring älvarna och åarna har bördig mark och där har det traditionellt bedrivits jordbruk. Det bördiga landskapet kring vattendragen och kopplingen till havet i mynningarna har gjort att dessa områden har varit bebodda under lång tid och det finns många fornlämningar och spår av tidig bebyggelse runt dem.

Historiskt, och även i nutid, har industrin haft en stor betydelse i Medelpad. Industrialiseringen startade tidigt och tillgången till skog har varit av avgörande betydelse för utvecklingen. Fram till mitten av 1800-talet var skogs- och jordbruk samt järnbruk den dominerande industrin och det fanns ett tjugotal mindre järnbruk i området. Från mitten av 1800-talet övergick dock industrin till att alltmer handla om sågverk. Möjligheten att kunna flotta timmer längs älvarna gjorde att ett stort antal sågverk uppstod vid kusten, till stor del koncentrerade till kuststräckan mellan älvarnas mynningar. Sågverksepoken var mycket stor under slutet av 1800-talet och början på 1900-talet och under den tiden ökade befolkningen i Medelpad till nästan det dubbla på grund av arbetskraftsinvandring till sågverksindustrin.

Från början av 1900-talet började älvarna Ljungan och Indalsälven regleras och förses med vattenkraft. Det gjorde att utvecklingen av industrin även kunde utgöras av mer elintensiv industri vilken började växa fram i takt med vattenkraftsutbyggnaden. Fortsatt idag är industrin dominerande och området har en av de högsta koncentrationerna av industrier klassade som farliga verksamheter i landet.

Turism finns kopplat till tätorterna, de historiska bruksorterna samt orterna längs kuststräckan. Även turism i form av rekreation och naturupplevelser finns, till exempel i form av fisketurism kring älvarna och skidåkning.

Större infrastruktur finns i landskapet med både flygplats, järnväg, europavägar och båttrafik med djuphamnar. Midlanda Airport ligger i Timrå kommun och ägs gemensamt av Timrå och Sundsvalls kommun. Järnväg finns i öster med Ostkustbanan som passerar i nord-sydlig riktning, Norrländska tvärbanan som ansluter från Sundsvall mot Ånge och Östersund, i Ånge ansluter även stambanan söderifrån. I nord-sydlig riktning löper E4 och från Sundsvall ansluter även E14 mot Ånge och Trondheim. Djuphamnar med godstrafik via båt finns i Tunadal i Sundsvalls kommun samt Söråker och Östrand i Timrå kommun.

2.2 Sundsvalls kommun

Sundsvalls kommun har en befolkningsmängd på cirka 99 200 ¹ personer och en yta på 4 446 kvadratkilometer. Enligt SKR:s kommungruppsindelning klassas Sundsvall som B3: Större stad.

Sundsvalls kommun består av 22 tätorter och ungefär 87 procent av kommunens invånare återfinns i någon utav dessa. I Sundsvalls stad bor cirka 59 procent av invånarna. Medelåldern för invånarna i Sundsvalls kommun ligger strax över snittet för riket. Kommunen har successivt växt geografiskt i och med de kommunreformer som har genomförts i Sverige. Det nuvarande området bildades vid kommunreformen 1971 då Njurunda, Matfors, Indal-Liden och Stöde landsortskommuner var de sista att införlivas i Sundsvalls kommun.

Staden Sundsvall bildades år 1621 som ett led i att förbättra infrastrukturen och stärka kronans ställning kring Bottenhavet. Området kring Sundsvallsbukten och Selångersån har varit bebott under lång tid. Bland annat återfinns Norrlands största gravfält från järnåldern i Högom, strax väster om Sundsvall, ett gravfält som härstammar från cirka 400–550 efter Kristus.

Staden har genom historien varit utsatt för flera härjningar och bränder, men den mest kända är stadsbranden som drabbade staden år 1888 då stora delar av staden brann ner till grunden. Efter det bestämdes att staden skulle byggas upp i sten och Sundsvalls centrum kallas i dag för just Stenstan efter dessa stenhus.

I Sundsvalls kommun finns i dag ett relativt stort antal byggnadsminnen, många av dessa återfinns i stenstaden eller bland industriminnen. Fritidshusbebyggelse finns utspritt över hela kommunen, men störst koncentrationer finns längs kuststräckan och i övrigt runt sjöar och vattendrag.

Sedan flera hundra år tillbaka har industrierna varit dominerande och är så även i dag. Sundsvalls kommun har många tunga industrier och en landets högsta koncentrationer av verksamheter som klassas som farliga verksamheter enligt LSO. Kopplingen till skogsbruket, senare flottning, sågverk och vattenkraftsutbyggnaden har medfört den möjlighet till industrietablering som i dag präglar samhället. Förutom industrierna är Regionen och kommunen stora arbetsgivare, men det finns även flera statliga verk som har stora arbetsplatser i Sundsvall.

I Sundsvall sker en del om- och nybyggnationer. Ett exempel på detta är Norra kajen där byggnation av nya bostäder pågår och totalt sett vill Sundsvall öka med 5 000 nya bostäder bara i området runt Norra kajen. Även på fler platser inom staden sker omvandling till fler nya bostäder.

¹ SCB Folkmängd efter region och år, www.statistikdatabasen.scb.se, statistik från 2023, hämtad 2024-02-27

2.3 Timrå kommun

Timrå kommun har en befolkningsmängd på cirka 17 500² personer och en yta på 1 234 kvadratkilometer.

I SKR:s kommungruppsindelning återfinns Timrå kommun i gruppen B4: Pendlingskommun nära större stad, och de flesta pendlar till Sundsvalls kommun för jobb.

Förutom kommunens centralort Timrå finns det ytterligare fyra tätorter i kommunen: Bergeforsen, Laggarberg, Stavreviken och Söråker. Cirka 84 procent av befolkningen i Timrå kommun återfinns i tätorterna. Befolkningsmängden i Timrå kommun har varit relativt konstant över en tid men minskar sakta. De äldre har procentuellt blivit fler och i dag ligger medelåldern över riksgenomsnittet.

Timrå kommun har en historia av industri inom både järnbruk och sågverk samt industrier som startats som en följd av dessa. Även i dag finns industrietableringar i Timrå kommun där SCA Östrand är den största. SCA planerar även för ett bioraffinaderi i anslutning till SCA Östrand. Etableringen förväntas ge ett ökat antal arbetstillfällen men även en förändrad riskbild i området. En stor andel av arbetstillfällena kommer från kommunen.

Geografiskt är Timrå kommun beläget norr om Sundsvalls kommun, längs kusten. Naturmiljön består till stor del av skog och cirka 85 procent består av skogsmark. I Timrå mynnar Indalsälven ut i Bottenhavet. Indalsälven har ett speciellt delta som bildades efter ”Vild-Hussens” oavsiktliga tömning av sjön Ragundasjön i Ragunda kommun år 1796. Timrå har även en kuststräcka där det finns rekreationsområden och fritidshusbebyggelse som framför allt är lokaliserad kring kustens gamla fiskelägen.

2.4 Ånge kommun

Ånge kommun har orten Ånge som centralort i kommunen. Kommunen har en befolkningsmängd på cirka 9 100³ personer och en yta på 3 296 kvadratkilometer. I SKR:s kommungruppsindelning återfinns Ånge i gruppen C8: Landsbygds kommun.

Förutom Ånge finns tätorterna Alby, Ljungaverk och Fränsta samt Torpshammar. Tätorterna samlar cirka 60 procent av befolkningen i kommunen och i Ånge återfinns ungefär 30 procent av kommunens invånare. Ånge kommun har länge haft en negativ befolkningsutveckling och medelåldern i kommunen ligger över riksgenomsnittet. Kommunen domineras av skog, närmare 90 procent av består av skog.

Timrå

Befolkning 17 540
Yta 1 234 km²
Kommunkod B4

Ånge

Befolkning 9 109
Yta 3 296 km²
Kommunkod C8

² SCB Befolkningsmängd efter region och år, www.statistikdatabasen.scb.se, statistik från 2023, hämtad 2024-02-27

³ SCB Befolkningsmängd efter region och år, www.statistikdatabasen.scb.se, statistik från 2023, hämtad 2024-02-27

Historiskt sett har Ånge varit en viktig järnvägsknut eftersom Mittbanan och Norra stambanan möts i Ånge. Det finns fortfarande en stor rangerbangård som är i drift i Ånge.

I dag är kommunen en stor arbetsgivare som samlar ungefär en fjärdedel av de förvärvsarbetande och resterande arbetar nästan uteslutande inom det privata näringslivet. Det finns även en del större industrietableringar i Ånge kommun och fler planerar att etablera sig, bland annat planeras en anläggning för vätagasproduktion. Kriminalvårdens återöppnande av Viskansanstalten i Ljungaverk ger många nya arbetstillfällen.

2.5 Förväntad samhällsutveckling och demografi

De tre kommunerna inom MRF har över tid haft en blygsam eller minskande befolkningsutveckling. Enligt SCB:s befolkningsprognos⁴ är Västernorrland det län i Sverige som spås ha den största negativa befolkningsökningen under 2021–2040 (5,3 procent) och alla kommuner i länet förväntas ha en negativ befolkningsutveckling.

I Ånge kommun är det sannolikt att det kommer ske företagsetableringar som kommer att ge ökat antal arbetstillfällen, vilket kan komma att ha positiv inverkan på befolkningsmängden i kommunen. I Timrå kommun är en etablering av batterifabrik för tillverkning av komponenter till litiumbatterier under utveckling. En sådan etablering skulle ha en mycket positiv inverkan på hela Sundsvallsregionen. Flera andra industrietableringar planeras inom MRF:s geografiska område, dessa skulle innebära nya risker i förbundet.

Befolkningen i de tre kommunerna är redan i dag äldre än genomsnittet i landet, ökningen beräknas fortsätta och Västernorrlands län kommer troligen att tillhöra de län med högst medelålder år 2040. Ånge kommun är den kommun i länet som beräknas ha den största andelen äldre år 2040 då 34 procent av invånarna förväntas vara 65 år eller äldre (jämfört med 28 procent år 2020).

3. Styrning av skydd mot olyckor

Förbundsdirektionen utgör kommunalförbundets beslutande församling. Direktionen utgör även förbundsstyrelse samt räddningsnämnd för ägarkommunerna.

I enlighet med kommunalförbundets förbundsordning svarar MRF för ägarkommunernas uppgifter enligt LSO.

Eftersom Sundsvalls, Timrå och Ånge kommuner genom förbundsordningen har överlåtit de uppgifter på räddningstjänstförbundet som ska bedrivas inom ramen

⁴ SCB, Den framtida befolkningen i Sveriges län och kommuner 2021–2040 Demografiska rapporter 2021:3

för handlingsprogrammet, ligger skyldigheten på MRF att se till att det finns ett sådant handlingsprogram.

I MSBFS 2021:1 föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst finns bestämmelser om vad handlingsprogrammen ska innehålla. Direktionen svarar enligt reglementet 5 § för att innehållet i handlingsprogrammet för den förebyggande verksamheten samt för räddningstjänsten hålls på effektivast möjliga nivå i takt med utvecklingen. Vidare svarar direktionen för att resurserna inom ramen för tillgängliga medel dimensioneras för att på bästa sätt uppfylla ambitionsnivån i handlingsprogrammet. I denna lydelse ligger att direktionen fattar beslut om handlingsprogram enligt LSO.

Enligt praxis vid MRF och de flesta kommuner/räddningstjänster gäller handlingsprogrammet för en fyraårsperiod som motsvarar en direktions/nämnds mandatperiod förskjutet ett år framåt i tiden.

4. Risker

Förståelse för begreppen olyckor och risker är central för att lyckas nå MRF:s vision och målen i LSO. Dessa begrepp är i sig komplexa och kan ha olika innebörd beroende på vem som definierar dem. En tydlig definition av begreppen är därför viktig i en organisation vars syfte grundar sig på att arbeta mot ett tryggt, säkert och hållbart samhälle.

I första hand avses trygghet och säkerhet för oönskade händelser i form av olyckor. Med trygghet avser vi minimerad upplevd risk (rädsla) och med säkerhet minimerad verklig risk.

I propositionen till LSO definieras begreppet olyckshändelse som en plötsligt inträffad händelse som har medfört eller kan befaras medföra skada. Dit räknas händelser oavsett om orsaken beror på människors handlande, underlåtenhet att handla eller om handlandet varit avsiktligt eller inte.

För begreppet risk finns flera variationer av definitioner men de skiljer sig inte avsevärt åt. Kärnan i definitionerna handlar om en sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och konsekvensen av den inträffade händelsen.

Båda begreppen olycka och risk har gemensamt att de syftar på negativa händelser. Motsatsen till dessa är lycka och chans. Kombinerar orden till olycksrisk, innebär det alltså sannolikheten för och konsekvensen av en plötslig händelse som har medfört eller kan befaras medföra skada.

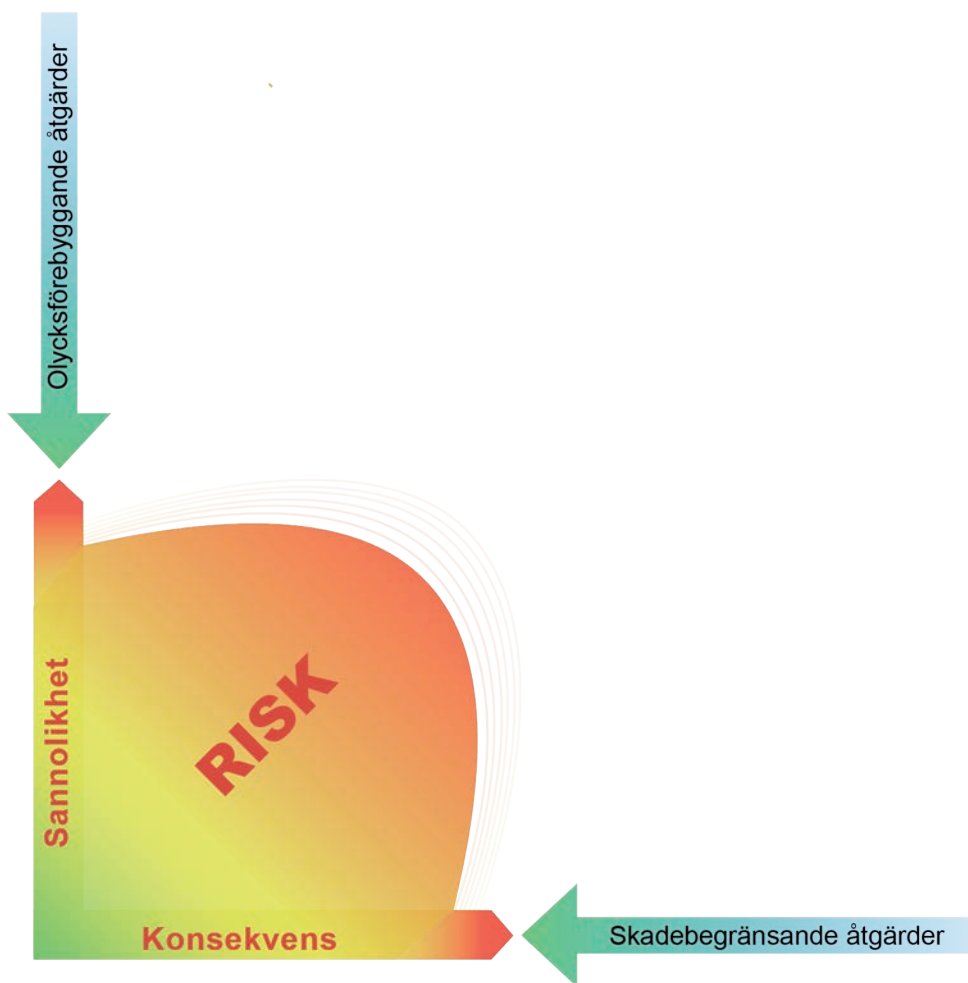
Exempel

Definitionerna av begreppen hjälper oss att förstå hur vi ska arbeta för att minska olycksriskerna i samhället. Men det finns väldigt många olika typer av olycksrisker. Sannolikheten för att en stor kemikalieolycka ska inträffa är relativt liten, men konsekvenserna av olyckan om den inträffar kan vara väldigt stora. I det fallet är det viktigt att behålla sannolikheten på en låg nivå, samtidigt som arbete sker i syfte att lindra konsekvenserna av en sådan händelse.

Andra händelser som sker mer frekvent och alltså har en större sannolikhet, till exempel trafikolyckor, kan ha stora konsekvenser för den enskilda individen som drabbas, men mindre konsekvenser för samhället i stort. I det fallet uppnås störst nytta genom att förhindra att olyckan inträffar. Även om konsekvenserna av händelsen naturligtvis måste minimeras om den inträffar.

Platsen där olyckan inträffar påverkar också olycksrisken. Om trafikolyckan i exemplet ovan inträffar på en vältrafikerad motorväg ökar sannolikheten för att nya olyckor ska inträffa, vilket i sin tur innebär att konsekvensen av olyckan också ökar. Ser man dessutom till hela det drabbade sammanhanget och väger in det faktum att personer som indirekt drabbats av olyckan, när de blir stående i långa köer gör att de missar tåget, kommer för sent till jobbet eller inte hinner hämta barnen på förskolan i tid. Då ökar konsekvenserna av trafikolyckan ytterligare både för individerna och för samhället. Om arbetsmiljöriskerna för räddningspersonalen dessutom vägs in i värderingen, kan man konstatera att olycksrisken för trafikolyckor på motorvägar är väldigt hög.

Att minska olycksriskerna handlar i huvudsak om två typer av åtgärder: **olycksförebyggande** eller **skadebegränsande** åtgärder. Olycksförebyggande åtgärder minskar sannolikheten för att en olycka ska inträffa. Medan skadebegränsande åtgärder minskar konsekvenserna av en olycka genom att mildra skador och avbryta pågående olycksförlopp.

Figur 1. Olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder leder till minskad risk.

LSO delar upp kommunens ansvar i förebyggande verksamhet, räddningstjänst och efterföljande åtgärder.

Det förebyggande arbetet handlar om att på olika sätt stödja den enskilde, det vill säga människor, företag, föreningar, myndigheter och organisationer, genom rådgivning, information och utbildning. Dels genom olycksförebyggande åtgärder, dels genom skadebegränsande åtgärder.

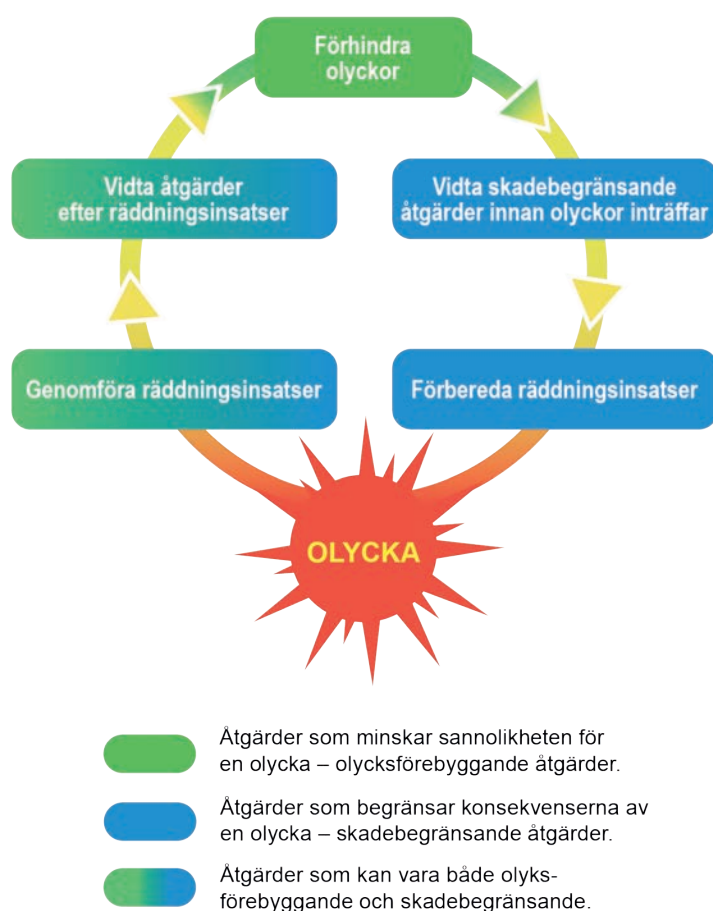
Begreppet räddningstjänst definieras i lagen som ”de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.” (LSO 1 kap. 2 §). Syftet med genomförandet av räddningsinsatser är enligt lagen alltså både olycksförebyggande och skadebegränsande.

Statens eller kommunens ansvar innefattar inte alla olyckor. Ansvaret gäller endast om det är motiverat med hänsyn till vissa kriterier. När kriterierna är uppfyllda ska räddningsinsatsen påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Kriterierna finns till för att myndigheten som ansvarar för räddningstjänsten ska

kunna avgöra när den som drabbats av en olycka inte förväntas klara av att hantera konsekvenserna av olyckan själv. Den ansvariga myndigheten har då en skyldighet att **hjälpa** den enskilde.

Räddningsinsatsen ska avslutas när kriterierna enligt 1 kap. 2 § LSO inte längre är uppfyllda, och den som drabbats återigen förväntas klara av att själv hantera konsekvenserna av olyckan. Men kommunens ansvar upphör inte för det. I det fortsatt akuta skedet efter räddningsinsatsen ska den som drabbats av olyckan få hjälp och information om hur denne bör fortsätta att själv mildra konsekvenserna av olyckan. Dessutom har kommunen ett ansvar att undersöka orsaken till olyckan, olycksförloppet och räddningsinsatsens genomförande. Olycksundersökningen har ett lärande perspektiv där syftet är att ta tillvara erfarenheter från olyckor för att förbättra skyddet mot olyckor genom både olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder.

Arbetet med skydd mot olyckor är en ständigt pågående, cyklisk process där olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder genomförs för att stödja och **hjälpa** den enskilde.

Figur 2. Olycksarbetets fem skeden.

4.1 Övergripande

Som grund för innehållet i detta avsnitt finns en grundlig riskanalys som syftar till att beskriva risker i vårt samhälle samt analysera större och mer ovanliga olyckor som kan ske. Riskanalysen utgör ett underlag för att bedöma vilka olyckor som skulle kunna medföra stora konsekvenser i de fall de inträffar. MRF bevakar kontinuerligt förändringar i riskbilden för att kunna anpassa räddningstjänstens förmåga utifrån behovet.

Nedan följer en övergripande beskrivning över olika händelsetyper utifrån de vanligast förekommande olyckorna som kan föranleda räddningsinsats. Mer utförlig information och visuella diagram finns kring varje händelsetyp i riskanalysen⁵. De vanligast förekommande olyckorna som kan föranleda räddningsinsats är trafikolyckor och bränder. Andra händelser som inte är lika frekventa men som ofta föranleder räddningsinsats då de inträffar är utsläpp av farliga ämnen, drunkning, nödställda personer i andra fall, vattenskador, nödställda djur och olika typer av naturolyckor.

I genomsnitt hanterar MRF cirka 2 200 larm per år. Ungefär 100 av dessa är förstärkningslarm till annan räddningstjänst, cirka 400–500 är medlyssning på larmsamtal där övergripande ledning fattar beslut om att inte respondera eller där beslut fattas om att återkalla alla enheter före ankomst till skadeplats.

De senaste 10 åren har MRF enligt nationell statistik responderat på mellan 1 400 och 1 800 händelser per år. Av dessa uppdrag är 1 200–1 600 av räddningstjänstkaraktär.

MRF följer i stort sett den nationella statistiken med mindre avvikelser vissa år.

Händelserna i Medelpad är relativt jämnt fördelade över året med en återkommande uppgång under sommarmånaderna då det är skogsbrandsäsong. Statistiken visar också att de flesta händelserna inträffar på eftermiddagarna tisdag till torsdag.

De tre senaste åren har mellan 500 och 600 personer omkommit i olyckor som räddningstjänsten responderat på i Sverige. Trenden är dock nedåtgående. De olyckor som orsakar flest antal omkomna är: trafikolyckor, bränder, drunkning och nödställd person i andra fall. I Medelpad är det också trafikolycka, brand, drunkning och nödställd person i andra fall som utgör den största delen av dödsolyckorna när det gäller räddningsinsatser. MRF responderar däremot på fler typer av händelser som kan ha dödlig utgång. Dessa kategoriseras som ”annat uppdrag” och innefattar: IVPA, hjärtstoppslarm, hjälp till polis och hjälp till ambulans.

I snitt har cirka 21 personer, fördelat på cirka 20 händelser, omkommit per år i händelser som MRF har responderat på de senaste tio åren. Fördelningen är att cirka 10 av dem har omkommit vid räddningstjänstuppdrag och 11 vid annat uppdrag.

⁵ Riskanalys 2023-06-01

Det är svårt att på ett helt rättvist sätt jämföra olika typer av händelser och personskadorna till följd av dessa. Statistiken visar att bränder i byggnader och trafikolyckor är vanligare än drunkning och nödställd person i andra fall. Medan det är en större andel skadade och omkomna vid de två sistnämnda händelsetyperna. Dock blir den jämförelsen inte helt rättvis eftersom både brand i byggnad och trafikolycka har ett mycket bredare spektrum av allvarlighetsgrad än drunkning och nödställd person i andra fall. I de två sistnämnda larmas räddningstjänsten i princip bara då det är direkt livsfara för en eller flera människor. Detta gör att antalet händelser är färre samtidigt som allvarlighetsgraden är högre.

4.1.1 Stora olyckor och samhällsstörningar

Även om vissa olyckor har mycket låg sannolikhet ska samhället vara förberett för att kunna hantera ett eventuellt olycksförlopp även för dessa. Genom att undersöka de verksamheter och risker som finns inom ett geografiskt område kan risker och sårbarheter för samhället uppdagas och dokumenteras som en risk- och sårbarhetsanalys. När en risk- och sårbarhetsanalys upprättas finns det två kategorier som betraktas, stora olyckor och extraordinära händelser. Detta är händelser som ofta har mycket liten sannolikhet att inträffa, men orsakar mycket stora konsekvenser.

Jämfört med mer frekvent förekommande vardagsolyckor ställer de mer sällan förekommande större olyckorna högre krav på räddningstjänstens förmåga avseende ledning, förmåga till effektiv samverkan, uthållighet etcetera.

Exempel på olyckor av större omfattning kan vara:

- Olyckor med farliga ämnen
- Olyckor vid farliga anläggningar
- Olyckor med personintensiva transportmedel
- Naturolyckor
- Brand i komplexa objekt
- Dammbrott
- Terrorhandlingar, sabotage och pågående dödligt våld.

Samhällsstörningar eller extraordinära händelser

En extraordinär händelse definieras som ”en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting”. Nedan visas en lista över exempel på identifierade extraordinära händelser som skulle kunna inträffa i Medelpad.

- Naturolycka – översvämning
- Naturolycka – Skogsbrand
- Störning i el- eller fjärrvärmeförsörjningen
- Spridning av farligt ämne
- Störning i elektroniska kommunikationer
- Störning i dricksvattenförsörjning.

4.2 Brand i byggnad

Varje år larmas svensk räddningstjänst till cirka 10 000 händelser om brand i byggnad per år. Cirka 6 000 av bränderna inträffar i bostadsmiljö och vid 2 500 av händelserna pågår branden vid räddningstjänstens ankomst. Sedan år 2013 omkommer cirka 92 personer per år i Sverige till följd av bränder. En betydande del (drygt 82 procent) av dem omkommer i bostadsbränder ⁶.

Statistiken visar att MRF historiskt har legat något över rikssnittet gällande brand i byggnad. Sedan år 2015 har dock denna skillnad minskat och i dagsläget ligger MRF nära rikssnittet när det gäller händelser per 1 000 invånare och år. Fördelat på de tre kommunerna ligger Sundsvall närmast rikssnittet, medan Timrå och Ånge ligger något över.

Det pågår ständigt förändringar vid uppförande av byggnadskonstruktioner och val av byggnadsmaterial där vi i dag bland annat ser ett större inslag av cellplast och träkonstruktioner, vilket påverkar brandförloppet. Statistik från brandskyddsföreningen och erfarenheter från inträffade bränder visar att cellplast bidrar till ett snabbt och kraftigt brandförlopp, vilket innebär stora problem vid släckinsatser. Bränder i träkonstruktioner kan ge långvariga och intensiva förlopp med omfattande spridning och stor påverkan på byggnadens konstruktion. Dessa risker bedöms successivt öka.

Största risken för att någon ska omkomma vid brand i byggnad är vid bränder i vanliga bostäder. Statistik och forskning visar även att det är äldre och andra med riskbeteende som har störst sannolikhet att omkomma i bostadsbränder. I Medelpad omkommer cirka 3–4 personer per år och dessa återfinns nästan uteslutande bland dem som kategoriseras som riskgrupp för att omkomma i brand. Med en åldrande befolkning är det stor risk att fler omkommer i bränder i framtiden.

⁶ Riskanalys 2023-06-01

4.3 Brand utomhus

Brand utomhus innefattar alla typer av bränder som inte inträffar i byggnader, det vill säga allt från brand i papperskorg till bilbränder och skogsbränder. Mellan åren 2012–2021 har MRF i snitt responderat på cirka 200 bränder utomhus. De vanligaste händelserna är bränder i fordon, skog och mark och olika typer av avfallskärl.

Gällande bränder i olika typer av avfallskärl har MRF sedan år 2011 konsekvent legat under rikssnittet per 1 000 invånare. Vad gäller bränder i personbilar sågs en uppgång i Medelpad av antalet händelser mellan åren 2015–2018, med en tydlig topp 2017. I vanliga fall inträffar ett femtiotal bilbränder varje år, men år 2017 var den siffran 95. Sedan dess har antalet gått ned och 2020–2021 inträffade 47 respektive 49 bilbränder i Medelpad. Toppen 2017 var utmärkande även jämfört med övriga Sverige.

Även om bilbränder och bränder i olika typer av avfallskärl sällan får konsekvenser som drabbar samhället i stort, kan den typen av händelse vara tecken på social oro och på det sättet vara en indikation på något som ger stor påverkan på samhället. Det är alltså av vikt att löpande följa denna utveckling. Den vanligaste brandorsaken vid bilbränder är enligt nationell statistik avsiktlig brand.

4.3.1 Brand i skog och mark

Skogsbränder har potential att ge stor påverkan på samhället. Detta sågs inte minst vid branden i Västmanland år 2014 och bränderna i Gävleborg, Jämtland, Dalarna och Västernorrland år 2018. Skogsbränder kan pågå under lång tid och vara extremt resurskrävande, vilket i många fall kan påverka räddningstjänstens förmåga att genomföra andra räddningsinsatser.

En avgörande skillnad mellan skogsbränder och andra bränder är att bränslet för branden potentiellt har oändlig utsträckning. En annan skillnad är att syresättningen i princip aldrig är begränsande för förbränningsprocessen. De styrande faktorerna är i stället bränslets struktur, dess fukthalt, topografin och det momentana vädret, främst vinden.

Lösningen för att släcka stora skogsbränder är att släcka dem medan de är små. Det låter paradoxalt, men det är endast då mänskliga resurser kan ha en rimlig förmåga att lyckas släcka. Vid stora skogsbränder sträcker sig räddningstjänstens förmåga till att försöka begränsa spridningen. Om det lyckas eller inte och om den stora branden släcks är helt och hållet upp till vädret. Ett tydligt exempel på detta finns från en av de stora skogsbränderna som härjade söder om Sveg i Härjedalen, Jämtlands län, i juli 2018. Det branddrabbade området var mer än 5 000 hektar stort och branden beräknades sprida sig till Svegs tätort på morgonen fredagen den 20 juli. På kvällen onsdagen den 18 juli föll ett lätt regn över brandplatsen. Regnet hade

inte funnits med i några säkra väderprognoser, men de få millimeter regn som föll beräknades motsvara 58 000 vattenbombplan. Det regnet medförde att brandens intensitet minskade så att förutsättningarna att begränsa brandspridningen ökade.

Statistiskt uppträder skogsbränder ”stötigt”. Detta beror på att de vädermässiga förutsättningarna under skogsbrandsäsongen skiljer sig från år till år och det kan även finnas stora lokala skillnader. Klimatförändringarna gör att det oftare uppstår extremväder och att vi under kommande tid mer frekvent kommer att se höga brandriskvärden. Inom Medelpad och dess angränsande områden finns stora skogsområden vilket gör att risken för stora skogsbränder är påtaglig inom förbundet.

4.4 Trafikolycka

Trafikolycka är den vanligast förekommande olyckan som kan föranleda räddningsinsats i Sverige. Nivån nationellt har dessutom ökat från drygt 8 000 larm år 1998 till över 20 000 de senaste åren. Samtidigt som antalet trafikolyckor ökar minskar antalet omkomna i trafiken.

Ökningen av antalet trafikolyckor beror till viss del på en ökad trafikmängd. Men samtidigt vittnar SOS Alarm om en attitydförändring kring vad medborgarna förväntar sig av samhället. Maria Khorsand, vd för SOS Alarm, säger i en debattartikel i DN i februari 2022 att ”Tröskeln för vad som anses vara ett nödläge har sänkts”. Förklaringen till det ökade antalet trafikolyckor skulle kunna vara att fler ringer SOS.

Flest omkomna i trafiken färdas i personbil. Drygt hälften av de omkomna färdas i personbil och oftast är det bilens förare som omkommer. Unga vuxna, 18–24 år, och äldre över 65 år är de som ses som riskgrupper i trafiken. En tredjedel av de omkomna i vägtrafiken är 65 år eller äldre, ungefär hälften av dem är oskyddade trafikanter, det vill säga gående, cyklister eller liknande. Bland de yngre sker fler olyckor i skyddade fordon så som bil, lastbil eller buss. Generellt omkommer fler män än kvinnor i trafiken.

Medelpad följer i stort sett den nationella statistiken i antalet trafikolyckor. Utmärkande är åren 2014 och 2017 då MRF hade en högre andel än riket. Orsaken till dessa toppar är oklar, men anmärkningsvärt är att de sammanfaller med en hög andel skogs- och markbränder samma år. En tänkbar orsak till att dessa sammanfaller kan vara att varma somrar gör att människor rör sig mer i trafiken, vilket i sin tur leder till en ökad frekvens av trafikolyckor.

I ungefär hälften av alla trafikolyckor bedöms kriterierna för räddningstjänst vara uppfyllda. Noterbart är att andelen händelser där kriterierna för räddningstjänst bedöms vara uppfyllda vid framkomst har minskat de senaste åren. Anledningarna kan vara flera, men en förklaring kan vara att bedömningen av kriterierna vid framkomst har förändrats inom organisationen över tid.

4.5 Olyckor med farliga ämnen

Medelpad är ett område med många industrier som hanterar farliga ämnen. Många av dessa verksamheter klassas därför som farliga verksamheter enligt LSO. Ett flertal av de större industrierna omfattas även av Sevesolagstiftningen. I Sundsvallsområdet ligger många av dessa verksamheter i anknytning till varandra men de finns även på fler platser runt om i Medelpad. Dessutom transporteras en stor del farligt gods genom Medelpad på de stora transportleder som löper genom förbundets område.

De flesta av händelserna med utsläpp av farligt ämne är begränsade läckage av drivmedel eller olja. En mindre andel av händelserna bedöms ha uppfyllt kriterierna för räddningstjänst vid framkomst

Stora olyckor med farliga ämnen inträffar relativt sällan men kan få stora konsekvenser för människor, miljö och samhälle när de inträffar. Med anledning av samhällsutvecklingen och den generella hotbilden gällande terrorism kan antagonistiska handlingar med farliga ämnen inte heller uteslutas.

4.6 Naturolycka

Klimatförändringar ändrar sannolikheterna och konsekvenserna för naturolyckor. Det handlar om riskökningar som redan har förändrats, de som sker under de närmaste decennierna och om riskökningar som kommer på längre sikt. Frekvensen av naturolyckor har redan ökat. Hur allvarliga de blir i framtiden beror på hur samhället hinner anpassas till nya klimatförutsättningar och hur omfattande klimatförändringarna blir i slutändan. Vi behöver dock vara beredda på att extrema vädersituationer kan utvecklas till att bli allvarliga och ibland farliga med omfattande egendomsskador, skador på miljön samt även att människoliv kan riskeras.

Noterbart är att de största riskerna vid plötsliga och intensiva skyfall är vid mindre vattendrag samt vid olika typer av dagvattensystem, alltså initialt inte vid de stora älvarna. Älvarnas flöden påverkas mer av total nederbörd under en längre tidsperiod. I Medelpad finns många mindre vattendrag och två större älvar, Ljungan och Indalsälven.

Sannolikheten för att få uppleva nya extremvädersrekord under kommande decennier är hög, med följdkonsekvenser som inte tidigare har upplevts.

4.7 Drunkning

Nationell statistik visar att en stor andel av de människor som skadades eller omkom på grund av drunkning helt saknade flythjälpmedel.

Drunkningsolyckor har historiskt haft en sjunkande trend men har legat relativt statistiskt sedan 2000-talets början. Årsvariationer förekommer och de går nästan

uteslutande att koppla till sommarens väder där en varm sommar innebär fler omkomna i drunkningsolyckor. Vid drunkningsolyckor är män mer förekommande än kvinnor och äldre är överrepresenterade.

MRF responderar på cirka 10 drunkningslarm per år. Det är ingen större skillnad jämfört med övriga Sverige sett till antal händelser per 1 000 invånare. Inom det geografiska området finns ett antal mindre sjöar och en ganska lång kuststräcka vilket kan föranleda drunkningsolyckor under turistsäsongen.

5. Värdering

Statistiken visar att MRF ganska väl följer snittet i riket inom de flesta händelsetyper. Inte heller i jämförelse med andra liknande räddningstjänster är statistiken särskilt avvikande. MRF bedömer därför att det finns en väl avvägd förmåga för att hantera de flesta händelser. Det finns även en väl anpassad ledningsorganisation som ger förutsättningar för att kunna hantera händelserna. Ledningsorganisationen har blivit starkare och mer robust i och med Räddningsregion Mittnorrland.

Riskbilden i MRF är starkt kopplad till den tunga industrin. En händelse på någon av de större industrierna har potential att bli en allvarlig olycka, även om sannolikheten för händelsen bedöms som låg. Infrastrukturen med flera Europavägar, järnväg, flygplats och hamnar innebär att det finns en ökad sannolikhet för olyckor i samband med dessa.

De många industrierna innebär även att transporter av farligt gods till och från dessa är vanliga och det bedöms finnas en förhöjd sannolikhet för olycka med farligt gods framför allt längs trafiklederna och på rangerbangårdar. Detta är dock inget som syns i statistiken, men det är rimligt att tro att industrierna bidrar till fler transporter av farligt gods än i normalfallet.

Bedömningen är att MRF är väl förberedd för dessa större olyckor som kan inträffa både med farligt gods och på industrierna. Både ledningsorganisationen och den operativa förmågan är idag anpassad för att kunna avhjälpa händelser inom dessa områden.

De flesta händelser sker i anslutning till tätorterna och det är även där räddningsstationerna finns lokaliserade. En stor del av befolkningen inom Medelpad nås inom 30 minuter. Glesbygdsområdena har förstärkts med frivilliga i form av **Förstärkt medmänniska** som har förbättrat möjligheterna att göra en snabb insats, trots att körtiderna ibland är långa.

I den geografiska riskbilden är den stora andelen skog dominerande och med förändrat klimat är det sannolikt att större skogsbränder kommer att bli vanligare. Detta speglas även i insatsstatistiken då de torra somrarna visar att MRF har en

högre andel händelser relaterat till skogsbrand än medelvärdet i riket. Förändrat klimat kan även innebära andra naturolyckor i området, inte minst kopplat till de stora vattendragen. Detta är något som MRF har förberett sig på där både utrustning och kompetens har utökats och förändrats för att ta höjd för den förändrade riskbilden.

Befolkningen inom MRF blir allt äldre och ökningen sker i en hög takt. Detta kan troligen öka sannolikheten för allvarliga olyckor i hemmet då allt fler äldre spås komma att bo kvar längre i sina bostäder. Bedömningen är att MRF behöver öka sina insatser genom information, rådgivning och utbildning för att bidra till att öka samhällets förmåga att stärka brandskyddet för riskutsatta grupper.

6. Mål

I LSO anges nationella mål och syfte med den verksamhet som ska bedrivas enligt lagen:

1 kap. 1 §

Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

1 kap. 3 §

Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

1 kap. 3 a §

Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

6.1 Styrande dokument

MRF har tre övergripande styrdokument:

- Förbundsordningen beskriver grundläggande regler för räddningstjänstförbundets verksamhet.
- Reglementet tydliggör förbundsledningens roll.
- Ägaruppdraget tydliggör vad som är förbundets uppgifter enligt gällande lagstiftning och vilka särskilda inriktningar som ska gälla.

6.2 Räddningstjänstförbundets övergripande mål

Ägaruppdraget skrivs för varje mandatperiod och specificerar de uppdrag som ägarkommunerna vill att MRF ska fokusera på.

MRF:s vision är: Ett tryggt, säkert och hållbart samhälle.

MRF:s ambition är att anses vara en av Sveriges ledande räddningstjänster. Genom tillägget i visionen tydliggörs vikten av MRF:s bidrag till social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet i linje med de 17 globala målen i Agenda 2030.

Målbilden för MRF:s uppdrag enligt LSO är genom olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder att:

- Ingen ska dödas eller skadas allvarligt till följd av en olycka.
- De totala kostnaderna för olyckor ska minimeras.
- Ingen olycka ska ge negativ påverkan på miljön.

6.3 Den förebyggande verksamheten ska arbeta för att hela samhället ska ha ett gott skydd mot olyckor

6.3.1 Beskrivning av målet

Den förebyggande verksamheten ska arbeta för att olyckor inte uppstår, men i de fall där de uppstår är målet att konsekvenserna ska bli så små som möjligt. Det högst prioriterade målet är att människor inte ska avlida eller skadas allvarligt i olyckor. MRF ska även arbeta för att minska övriga skadliga konsekvenser som orsakas av olyckor. För att detta ska kunna bli möjligt behöver den förebyggande verksamheten arbeta med flera olika typer av insatser i samhället, samtidigt.

För att hela samhället ska ha ett gott skydd mot olyckor så är ett prioriterat område att aktivt arbeta för att stärka brandskyddet hos särskilt riskutsatta grupper. Om det ska lyckas behövs en tydlig samverkan med andra kommunala förvaltningar, föreningsliv och andra organisationer.

Räddningstjänsten behöver arbeta med informations- och utbildningsinsatser. Detta för att individer och organisationer ska öka sina kunskaper gällande hur de själva förebygger olyckor och hur de kan agera för att minska konsekvenserna av dem.

I samhällsbyggnadsprocessen ska räddningstjänsten vara delaktig för att bevaka att det finns möjlighet till utrymning, att skydd för brands uppkomst finns, att brandspridning inom och mellan byggnader begränsas samt att vår och den enskildes möjlighet till skadeavhjälpan insatser vid byggnader är god. Räddningstjänsten bevakar även att byggnader uppförs på platser som inte är utsatta för stora risker, exempelvis CBRNE risker eller översvämningrisker. Allt det behövs för att minimera konsekvenser för människor, miljö och egendom.

Tillsyn är ett viktigt verktyg för att förbättra skyddet i samhället. Vid tillsynen kommer det att kontrolleras och vid behov ställas krav på att brandskyddet håller en skälig nivå.

6.3.2 Vilket resultat ska uppnås

Räddningstjänsten har identifierat ett antal områden som är extra viktiga att beakta och arbeta för att förbättring sker i arbetet för ökat skydd för olyckor. Det här gäller såväl i tillsynsarbetet som i allt förebyggande arbete.

Det ska finnas goda möjligheter till utrymning och varseblivning. Med det menas god tillgång till utrymningsvägar med även möjlighet till varseblivning genom att det exempelvis finns fungerande brandvarnare. Individer måste även ha möjlighet till att kunna reagera och förflytta sig för att utrymning ska kunna ske. Särskild vikt ska läggas vid riskutsatta personers möjlighet till utrymning.

Det ska finnas ett gott skydd mot att brand uppstår och i de fall där den har uppstått ska konsekvenserna av den inom och mellan byggnader minimeras. För att detta ska kunna uppnås måste bland annat det systematiska brandskyddsarbetet fungera, men även det byggnadstekniska brandskyddet måste vara väl anpassat och fungerande.

Det ska finnas goda förutsättningar för både den enskilde och räddningstjänsten att kunna göra en skadeavhjälpande insats om en olycka har uppstått. Exempelvis bör den enskilde inneha och ha kunskap om hur man använder en handbrandsläckare eller en brandfilt.

Ägare och nyttjanderättshavare behöver exempelvis skapa förutsättningar för räddningstjänsten att ställa upp ett höjdfordon utan att ytan blockeras av snö eller träd.

Genom till exempel tillsyn, riktade besök, utbildning och informationsinsatser ska MRF:s förebyggande arbete i alla delar syfta till att förbättra de här områdena, vilka nedan är beskrivna som indikatorer. I tillägg ska vi arbeta för att förebygga andra olyckor än bränder.

6.3.3 Indikatorer

Indikator	Målsättning
Uppfyllnad av tillsynsplan	Lägst 85 procent av planerad verksamhet
Uppfyllnad av planerade skolutbildningar	Lägst 85 procent av planerad verksamhet
Uppfyllnad av avtalsutbildningar med kommunernas personal	Lägst 85 procent av planerad verksamhet
Information och rådgivning via hemsida och sociala medier ska nå ut till medborgarna	I genomsnitt 20 delningar och 100 likes på våra kampanjer i sociala medier.

6.3.4 Koppling till Agenda 2030

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Mål 4 God utbildning för alla

Mål 9 Hållbara industri, innovationer och infrastruktur

Mål 11 Hållbara bostäder och samhällen

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

6.3.5 Verksamhetsplan

Förvaltningen beslutar om årlig verksamhetsplan kopplat till målet.

6.4 Räddningstjänstens förmåga till räddningsinsats skapar trygghet och alla räddningsinsatser genomförs på ett professionellt sätt

6.4.1 Beskrivning av målet

Det nationella målet för räddningstjänst är bra och fångar upp det viktigaste om vad som skapar bra räddningsinsatser. MRF:s verksamhetsmål tar vid efter det nationella målet och syftar till att beskriva på vilket sätt det ska uppnås.

6.4.2 Vilket resultat är det som ska uppnås

De nationella målen för räddningstjänst ställer krav på snabbhet och effektivitet vid planeringen och organiseringen av räddningsinsatser. Dessa faktorer är ytterst centrala vid genomförandet av räddningsinsatser och tillsammans med tidig upptäckt, allmänhetens agerande och objektets inbyggda skydd, exempelvis mitträcken på väg, fungerande brandcellsgränser och så vidare, utgör de framgångsfaktorer för lyckade räddningsinsatser.

Tidsfaktorn är central vid genomförandet av räddningsinsatser. I LSO tydliggörs detta dels genom de nationella målen, dels genom att ett av kriterierna för räddningstjänst är behovet av ett snabbt ingripande. Vad som kan anses vara godtagbar tid skiljer sig från fall till fall. Behovet av ett snabbt ingripande är relativt i förhållande till hur snabbt den enskilde själv kan utföra en åtgärd eller hur snabbt någon annan kan anlitas för att hantera händelsen.

Eftersom det är svårt att på förhand definiera godtagbar tid och snabbt ingripande arbetar MRF ständigt med att hitta nya metoder, rutiner och arbetsätt för att korta ner insatstiden. Detta görs bland annat genom att förstärkt medmänniska och FIP.

Mer om dessa finns att läsa under förmåga att genomföra räddningsinsatser. MRF ska också arbeta aktivt för att hitta alternativa lösningar vid varje enskilt tillfälle då en olycka skett i ett område där räddningstjänstens responstid förväntas bli lång.

Effektivitet definieras ofta som måluppfyllelse i förhållande till resursanvändning och mäts över en viss tid. Att planera så att räddningsinsatser kan genomföras på ett effektivt sätt innebär dels att följa utvecklingen av effektiva metoder och att utveckla effektiva metoder, men det innebär också att följa och utveckla effektiva arbetsätt och system. Att förenkla genomförandet, att tydliggöra förväntningar, att öka flödet av information genom att identifiera flaskhalsarna osv. Att öka effektiviteten vid genomförandet av räddningsinsatser innebär också att samordna mellan räddningstjänst och förebyggande och att allt detta görs ur ett medborgarperspektiv.

- Räddningsinsatser ska genomföras så att kommunens skyldigheter för räddningstjänst enl. LSO uppfylls.
- Närmaste styrka ska alltid klara anspänningstiden vid larm.
- Räddningstjänsten ska skapa förutsättningar för sjukvården att klara den så kallade gyllene timmen.
- Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplatsen ska inga ytterligare människor skadas och redan uppkomna skador på drabbade personer ska inte förvärras.
- I samband med en olycka ska behovet av information till drabbade eller indirekt drabbade personer tillgodoses på ett för händelsetypen lämpligt och professionellt sätt.
- Skadepåverkan på egendom ska avbrytas och/eller begränsas på ett sådant sätt att arbetet med restvärde och sanering underlättas och om möjligt kan undvikas. Därtill ska även skyldigheter om olycksundersökning och kriminalteknisk undersökning beaktas.
- Vid olyckor på eller vid kommunikationsleder ska framkomligheten, så snart riskbedömningen tillåter det, återupprättas.
- Räddningstjänstens åtgärder ska leda till så lite negativ miljöpåverkan som möjligt.
- Räddningstjänsten ska vid varje enskild insats identifiera hjälpbehovet för att skapa mervärde för den drabbade.

6.4.3 Indikatorer

Indikator	Målsättning
Släckbil ska klara anspänningstid vid händelser som kan föranleda räddningsinsats. Tiden räknas från huvudlarm	Anspänningstiden klaras vid minst 85 % av händelserna
Responstiden för händelser där räddningsinsats inletts ska vara kort	Medelvärde <10 minuter
FIP/FIB ska anlända först till skadeplats vid alla händelser de larmas till	FIP/FIB anländer först vid minst 85 % av händelserna
Händelserapporter ska handläggas i nära anslutning till räddningsinsatsens avslut	Handläggningstidens medelvärde <7 dagar
Vid bränder där beslut fattats om att inleda räddningsinsats ska det dokumenteras om huruvida ägare kunnat underrättas om behovet av bevakning, restvärdeskydd, sanering och återställning	Dokumentation görs vid minst 85 % av bränder där det är tillämpligt
Olycksorsak, olycksförlopp och insatsens genomförande ska dokumenteras i händelserapporten i de fall en räddningsinsats har inletts	Ska vara väl dokumenterat. Kontrolleras genom stickprovskontroller och bedöms från fall till fall
Beslut om att inleda och avsluta räddningsinsatsen samt beslut om tjänsteplikt och ingrepp i annans rätt ska dokumenteras i händelserapporten	Ska vara väl dokumenterat. Kontrolleras genom stickprovskontroller och bedöms från fall till fall

6.4.4 Koppling till Agenda 2030

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Mål 11 Hållbara bostäder och samhällen

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

6.4.5 Verksamhetsplan

Förvaltningen beslutar om årlig verksamhetsplan kopplat till målet.

6.5 Arbetssätt och uppföljning

Arbetet med att följa upp handlingsprogrammets mål konkretiseras genom att bryta ner målen i årliga verksamhetsplaner som ska genomsyra hela organisationen.

Verksamhetsplanerna följs upp årsvis och på det sättet följs även arbetet med att nå handlingsprogrammets mål upp årsvis. Uppföljning sker främst genom indikatorerna. Årsuppföljningen följer organisationens arbetssätt med styrdokument och uppföljning av dem.

7. Förebyggande – förmåga och verksamhet

Inom MRF är det den förebyggande avdelningen som samordnar förbundets förebyggande verksamhet, men övriga avdelningar är också delaktiga. Den förebyggande avdelningen är uppdelad i två enheter: Tillsyn och tillstånd samt Trygghet och utbildning.

Merparten av de som arbetar inom den förebyggande avdelningen har så kallade kombitjänster där ungefär halva arbetstiden läggs inom den förebyggande avdelningens arbete och resterande tid läggs inom räddningsavdelningen. Här finns både kombibefäl och kombibrandmän. Detta kapitel beskriver endast den förebyggande avdelningens organisation och verksamhet kopplat till den verksamhet som bedrivs enligt LSO. MRF bedriver ett brett förebyggande arbete där både personal som tillhör utryckningsstyrkorna och personal inom den förebyggande avdelningen har viktiga roller och arbetar tillsammans.

7.1 Tillsyn

MRF ansvarar för tillsynen över efterlevnaden av lagen om skydd mot olyckor. Tillsyn sker gentemot den enskildes, det vill säga fastighetsägares och nyttjanderättshavares, skyldigheter enligt LSO (2 kap. 2 och 4 §§). Syftet med tillsynen är att verka för ett skäligt skydd mot olyckor inom förbundets område. För varje år fastställs planeringen av tillsynsverksamheten genom en tillsynsplan som beslutas av förbundsledningen. Planeringen utgår ifrån MSBFS 2021:8 föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

I föreskriften anges att tillsyn ska prioriteras vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd.

1. Frekvensen av bränder eller andra olyckor är hög.
2. En brand eller annan olycka medför stor risk för människors liv och hälsa.
3. En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader eller större påfrestning på samhället.
4. En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön.
5. En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

Föreskriften anger även för vilka typer av byggnader och anläggningar som risken för brand generellt är stor, för dessa ska det finnas en planering för tillsynen. Utöver de byggnader och anläggningar som omfattas av föreskriften ska förbundet utifrån sin kunskap om lokala förhållanden även identifiera och ha en planering för tillsynen av andra byggnader och anläggningar där tillsyn ska genomföras. Planeringen fastställs av förbundsledningen i tillsynsplanen.

Förbundsdirektionen fastställer årligen taxa för tillsyn enligt 2 kap. 2 § LSO. Taxorna redovisas på förbundets webbplats. För tillsyn av farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO får ingen avgift tas ut.

7.1.1 Kompetens för tillsyn

Inom MRF ska tillsynsförättare minst ha genomgått MSB:s utbildning ”Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet A” eller motsvarande för att utföra tillsyn. I övrigt ska en bedömning ske utifrån ärendets komplexitet och handläggarens kompetens. Mer information om kompetens finns även i tillsynsplanen. Enligt fastställd delegationsordning framgår det vilken befattning som kan fatta beslut om föreläggande, förbud samt vite.

7.2 Stöd till den enskilde

MRF har ett ansvar att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. I begreppet underlätta ingår information och rådgivning, men även utbildning. Generell information och rådgivning kan bland annat ske genom telefonrådgivning, riktade insatser, MRF:s webbplats, anslag, sociala medier och mässor. Dessutom försöker MRF att närvara vid större evenemang i ägarkommunerna för att sprida information och svara på frågor.

Riktad informationsverksamhet sker till prioriterade målgrupper såsom boende i glesbygd, utsatta samhällsgrupper samt barn och ungdomar.

MRF bedriver en utbildningsverksamhet i syfte att stödja den enskilda organisationen att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. Prioriterade områden är vård, omsorg, skola och verksamhet där konsekvenserna i händelse av brand kan bli omfattande.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Hanteringen av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § LSO regleras i avtal mellan MRF och den skorstensfejarmästare som förestår respektive sotningsdistrikt. Sotningsdistrikten drivs i entreprenadform. I förbundet finns fyra distrikt som är fördelade på tre entreprenörer.

Den enskilde har även möjlighet att ansöka om att få rengöra sin anläggning själv genom så kallad egensotning. Detta om man själv har den kompetens som krävs enligt de riktlinjer för egensotning som förbundsdirektionen beslutat om.

Sotningsfristerna, det vill säga bestämmelse om den längsta tiden mellan respektive sotningstillfälle, är fastställd av förbundsdirektionen. Sotningsfristerna överensstämmer till största delen med Myndigheten för samhällsskydds föreskrifter och allmänna råd om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll (MSBFS 2014:6). Justering har skett utifrån de klimatförhållanden som råder inom förbundets område. Fristerna för brandskyddskontroll är fastställda av samma föreskrift.

Taxorna för sotning och brandskyddskontroll är indexreglerade och revideras årligen med det så kallade sotningsindexet som meddelas av SKR. Avgifterna skiljer sig åt mellan de olika distrikten på grund av deras olika förutsättningar i avstånd mellan bebyggelsen. Taxorna återfinns på förbundets hemsida.

Det finns cirka 35 000 förbränningsanordningar inom förbundet. En trend är att allt fler väljer att byta ut ved- eller pelletseldade uppvärmningsanordningar mot andra uppvärmningsanordningar och totalt sett minskar det totala antalet anläggningar något från år till år.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

7.4.1 Lag om brandfarliga och explosiva varor

MRF har enligt förbundsordningen ansvaret för tillståndsprövning, tillsyn och godkännande av föreståndare enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Att de brandfarliga och explosiva varorna hanteras på ett korrekt sätt är ett viktigt led i det förebyggande arbetet.

7.4.2 Lag om Sprängämnesprekursorer

För att förhindra terrorism med hemgjorda sprängämnen har utgångsämnen till dessa, så kallade sprängämnesprekursorer, reglerats inom EU genom förordning 2019/1148. I Sverige har detta implementerats lagen (2014:799) och förordningen (2014:880) om sprängämnesprekursorer. Räddningstjänstförbundet har enligt förbundsordningen uppdraget att genomföra tillsyn enligt lagen.

7.4.3 Remisshantering

Förbundet är remissinstans åt följande myndigheter:

- **Polismyndigheten.** Gällande tillstånd för offentlig tillställning, allmän sammankomst och begagnade av offentlig plats enligt ordningslagen. Räddningstjänsten bistår även med spridningsutlåtanden.
- **Kommunernas alkoholenheter.** Gällande brandskyddet i samband med ansökan om alkoholtillstånd.
- **Kommunernas enheter för hantering av PBL.** Gällande arbetet med översikts- och detaljplaner där MRF till exempel bevakar ärenden gällande placering av brandposter, framkomlighet för räddningstjänstfordon och riskhänsyn vid verksamhetsetableringar. I byggprocessen ligger fokus främst på uppfyllande av Boverkets byggregler.
- **Miljöprocesser, kommunerna samt Länsstyrelsen.** Gällande ansökan om tillstånd enligt miljöbalken.

7.4.4 Agenda 2030 och ägaruppdraget

Ägaruppdraget ger MRF ett bredare uppdrag än det som förbundsordningen specificerar, man vill att MRF är med och bidrar till uppfyllelse av de globala målen i Agenda 2030. MRF ska använda sitt förtroende som organisation för att utveckla arbetet med hållbarhet kopplat till agendan. Förbundet ska bland annat arbeta med att underlätta för lika sociala livsvillkor, driva trygghetsarbete, genomföra arbete inom integration samt bedriva utbildningar och seminarier inom sina kompetensområden.

Till stor del beskrivs detta i målet ”Ett hållbart samhälle” som återfinns i styrdokumentet ”Mål- och resursplan” som finns parallellt med handlingsprogrammet.

8. Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

8.1 Övergripande beskrivning

Varje år larmas MRF till drygt 2 000 händelser. Cirka 70-80 procent av dessa är räddningstjänstuppdrag inom det egna området, vilket innebär att en del av de händelser räddningstjänsten åker på antingen är förstärkning till annan räddningstjänst eller andra uppdrag.

Bredden av händelsetyper räddningstjänsten larmas till är stor och förmågan som krävs för att hantera händelserna varierar naturligtvis beroende på typ av händelse.

Oberoende av vilken typ av händelse som inträffat finns vissa förutsättningar som är särskilt viktiga att beskriva eftersom de har direkt påverkan på förmågan att genomföra räddningsinsatser. Dessa förutsättningar är:

- Tillgång till egna resurser.
- Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner.
- Alarmering av räddningsorganet.
- Brandvattenförsörjning.
- Snabbhet (responstid, förstärkt medmänniska och FIP/FIB).
- Samverkan med andra aktörer.
- Varning och information till allmänheten.

För att på en rimlig nivå kunna beskriva den förmåga räddningstjänsten har att bedriva räddningsinsatser vid olika typer av händelser har händelsetyperna i första hand begränsats till de uppdrag som enligt LSO är att betrakta som räddningstjänst. Vidare har riskanalysen legat till grund för ett urval av händelsetyper som bedöms vara särskilt viktiga då olycksrisken för dessa är hög.

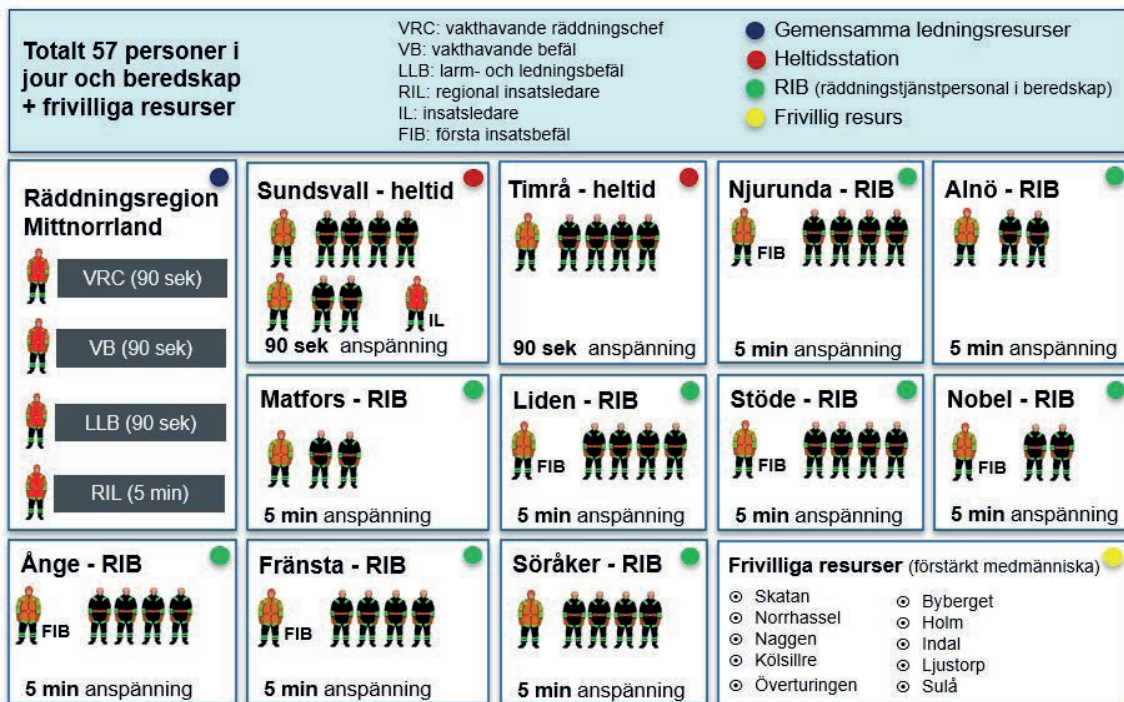
Dessa får därför utgöra ett riktmärke för hur MRF:s förmåga ska dimensioneras. Händelsetyperna är:

- Brand i byggnad
- Brand utomhus
- Trafikolycka
- Olycka med farliga ämnen
- Naturolycka
- Drunkning.

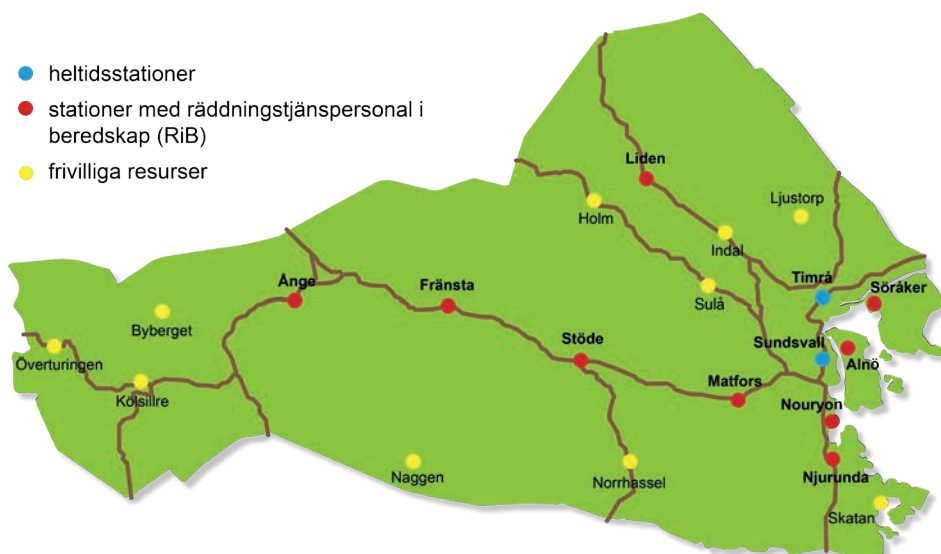
8.1.1 Tillgång till egna resurser

Den förmåga MRF har att utföra räddningsinsatser grundar sig på den personella beredskapen och dess kompetens, beredskapens geografiska spridning samt de fordon och materiel som personalen förfogar över.

Specialutrustning beskrivs närmare under förmågan för respektive händelsetyp.

Figur 3. Figuren visar en översikt på MRF:s bemanning av operativa roller. Totalt är 57 personer i ständig beredskap för att snabbt kunna genomföra räddningsinsatser i förbundet.

Figur 4. MRF:s geografiska område med markerade räddningsstationer.

8.1.2 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner

MRF ingår i räddningsledningssystemet Räddningsregion Mittnorrland (RRMN). Räddningsledningssystemet förfogar över samtliga ingående organisationers resurser och samverkar med övergripande ledning av räddningsinsatser. Räddningsregionen beskrivs mer ingående under kapitel 8.3.

Utöver samarbetet inom RRMN finns avtal om gränslös samverkan med resterande angränsande räddningstjänster (Norrhälsinge räddningstjänst och Ljusdal räddningstjänst). Avtalen innebär att närmaste räddningsstyrka larmas, att begäran om räddningshjälp förenklas samt att förmågan att klara av behovet av beredskap i samband med pågående insatser förbättras.

8.1.3 Alarmering av räddningsorganet

SOS alarmering av räddningstjänsten MRF:s larmcentral är SOS Alarm. SOS Alarm kan alltid nå MRF:s resurser på oberoende larmvägar via stationslarm, radio, direkt till personsökare eller över ordinarie telefonförbindelser. För att larma MRF på snabbaste sätt använder SOS en modern teknisk plattform, DRH (dynamisk resurshantering). Dynamisk resurshantering innebär att snabbaste enhet med rätt kravställd förmåga larmas utifrån position på kartan.

Räddningstjänsten och andra blåljusorganisationer larmas via 112. För att säkerställa allmänhetens möjlighet att under telestörningar larma räddningstjänst och andra blåljusorganisationer, har räddningstjänsten nödtelefoner på räddningsstationerna Alnö, Njurunda, Matfors, Stöde, Fränsta, Ånge, Liden och Söråker.

Vid telestörningar vidtas åtgärder enligt särskilda instruktioner. Allmänheten kommer vid dessa störningar att få information om hur alarmeringen i det specifika fallet ska ske.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

Vatten är det vanligaste släckmedlet vid räddningsinsatser mot brand. Alltsedan det allmänna vattenledningsnätet började byggas har samhället därför utrustat vattenledningsnätet med brandposter för att tillgodose räddningstjänstens behov av släckvattenförsörjning. I normalfallet ska vatten för brandsläckning kunna erhållas direkt från brandposter i närheten av brandplatsen. Detta innebär att det behövs ett stort antal brandposter i samtliga bebyggda områden.

Räddningstjänstens krav på släckvattenkapacitet har då också inneburit att vattenledningsnätet i vissa områden uppdimensionerats, vilket kan medföra en dålig vattenomsättning och risk för försämrad vattenkvalitet i ledningsnäten. Ett annat vanligt problem med dagens vattenledningsnät är att underhållet av många av dagens brandposter är bristfälliga, vilket medför driftstörningar i samband med räddningsinsatser.

I dag har räddningstjänsten tillgång till flertalet tankfordon med en vattenkapacitet som i de flesta fall täcker behovet av släckvatten. Räddningstjänsten praktiserar även ett alternativt system, där antalet brandposter kan minskas och räddningstjänsten i stället använder sina tankfordon för att köra fram och tillbaka till närmaste brandpost för att fylla på med vatten.

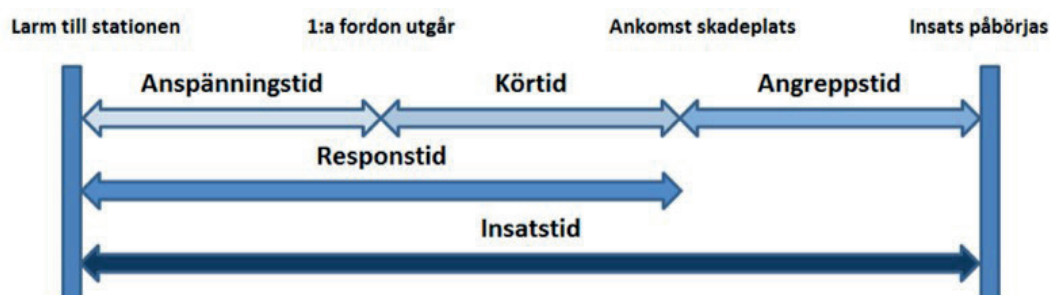
Mittsverige Vatten & Avfall (MSVA) och Tekniska förvaltningen i Ånge kommun ansvarar för drift och underhåll av brandpostnätet i Medelpad. MRF har tillsammans med MSVA gått igenom och kontrollerat brandposter samt prioriterat vilka brandposter som är särskilt viktiga för räddningstjänsten. Därmed har MRF och MSVA delvis frångått riktlinjer om avstånd mellan brandposter som tidigare varit tillämpliga genom publikationer utgivna av Svenskt Vatten (tidigare Svenska Vatten- och Avloppsverksföreningen, VAV). Detta är i första hand tillämpligt i tätorter.

Vid det alternativa systemet täcks det initiala behovet av släckvatten av den mängd som räddningstjänsten medför i de bilar som först anländer. Fortsatt släckvattenförsörjning sker genom att transportera vatten till brandplatsen med räddningstjänstens tankfordon. Det alternativa systemet ska dimensioneras så att två av räddningstjänstens tankfordon krävs för en enskild insats. Detta för att inte räddningstjänstens beredskap för andra larm ska åsidosättas på ett oacceptabelt sätt. Det alternativa systemet är ofta det enda alternativet vid bränder på landsbygden.

8.1.5 Responstid och insatstid

Begreppet responstid innefattar anspänningstid och körtid. Vid beskrivning av insatstid läggs även angreppstiden till. Angreppstiden sätts ofta schablonmässigt till 1 minut, vilken erfarenhet visar inte är ett konservativt antagande.

Figur 5 nedan ger en förklaring av de begrepp som är relevanta i sammanhanget.

Figur 5. Visar vad som ingår i begreppet insatstid. Responstid är en del av insatstiden.

GIS-analyser för att mäta täckningsgrad visar i vilken omfattning befolkningen i Medelpad nås av räddningstjänst inom en viss responstid, resultatet av dessa kan ses i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Responstid och täckningsgrad för befolkningen för förbundets räddningsstationer.

Responstid	<10 min	<15 min	<20 min	<30 min	>30 min
Andel av befolkning	77,65 %	89,04 %	95,62 %	99,20 %	0,80 %

Det faktiska antalet återstående personer till vilka räddningstjänsten har en responstid som överstiger 30 minuter är drygt 800.

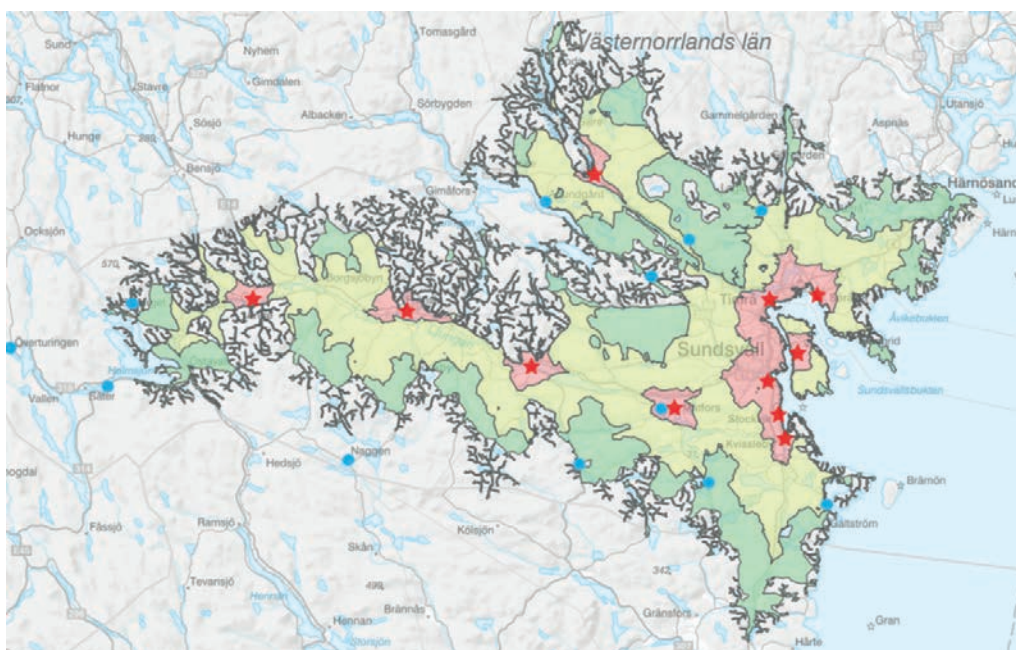
Inom MRF är anspänningstiden 90 sekunder på heltidsstationerna i Sundsvall och Timrå. På samtliga RIB-stationer är anspänningstiden 5 minuter. Anspänningstiden har självklart stor påverkan på responstiden, därför arbetar MRF aktivt med att förkorta anspänningstiden i de områden där responstiden är längst. En del av detta arbete kallas i MRF för förstärkt medmänniska vilket beskrivs vidare under rubriken 8.1.6 nedan, en annan del är införandet av första insatsperson och första insatsbefäl på RIB-stationerna. Värt att notera är dock att dessa faktorer inte avspeglas i analysen och tabellerna ovan eller i kartbilden nedan.

Första insatsperson (FIP) innebär att en person i den ordinarie utryckningsstyrkan har ständig tillgång till ett mindre räddningsfordon, motsvarande personbil, i sin beredskap eller jour för att kunna åka direkt till skadeplatsen utan att först passera räddningsstationen. Syftet med detta är att korta ner insatstiden så att den drabbade kan få hjälp fortare.

FIP förväntas tidigt kunna lokalisera skadeplatsen och meddela färdväg till övriga ankommande resurser. FIP ska vid framkomst kunna lämna en enkel framkomstrappport som beskriver läget på plats (exempelvis uppge farligt gods märkning, brandens eller olyckans omfattning, trafikläget, väderförhållanden och vindriktning). FIP förväntas även tidigt, och på ett säkert sätt, kunna avbryta och/

eller begränsa den negativa händelseutvecklingen vid de vanligast förekommande händelsetyperna samt utföra enklare sjukvårdande och livräddande åtgärder. FIP ska kunna göra en initial avspärrning för att förhindra att fler människor beträder riskområdet.

I de flesta fall är det ett befäl som har denna funktion och då benämns Första insatsbefäl (FIB). Denna ska, utöver det som tidigare nämnts, även kunna identifiera hjälpbehovet, påbörja en riskbedömning, bestämma en inledande inriktning samt bedöma behovet av VMA, viktigt meddelande till allmänheten.

Figur 6. Karta som visar täckningsgrad och responstider. Röda områden visar responstid <10 min, gula 10–20 min, gröna 20–30 min. Röda stjärnor anger räddningsstationernas placering. Blå cirklar visar orter där förstärkt medmänniska finns.

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder

Människor på landsbygden har inte samma nivå för skydd mot olyckor som människor i tätort. Anledningen till det är att hel- och beredskapsstyrkor är placerade i områden med högre befolkningstäthet. Detta medför att insatstiderna blir längre i glesbygden och det tar längre tid innan hjälpen når fram vid en olycka.

När händelser inträffar i områden där närmaste räddningsresurs beräknas ha längre responstid än 20 minuter ska övergripande ledning arbeta aktivt för att aktivera andra som kan hjälpa.

För att öka tryggheten i dessa områden har MRF utformat ett glesbygdskoncept som ska stödja civilsamhällets förmåga till en första insats. Personerna som deltar i konceptet kallar vi förstärkta medmänniskor. Dessa frivilliga personer ges möjlighet att kunna hjälpa nödställda i sin närhet genom att de blir informerade om att en händelse inträffat.

Vid alla olyckor är tiden den mest kritiska faktorn. Att med enkla medel kunna bryta olycksförloppet i väntan på räddningstjänst eller ambulans är en framgångsfaktor som konceptet bygger på. Personerna utbildas för att kunna agera vid bränder, trafikolyckor, hjärtstopp och drunkning. De utrustas med reflexväst, första förband, pocketmask och handbrandsläckare.

I dagsläget finns utbildade personer utspridda över 12 orter i Medelpad:

- Överturingen
- Kölsillre
- Byberget
- Naggen
- Norrhassel
- Skatan
- Indal
- Holm
- Sulå
- Ljustorp
- Matfors (åker endast på hjärtstoppslarm)
- Norrböle.

I Överturingen, Naggen och Kölsillre finns även kompletterande utrustning, dessa byar kallas materialförstärkta byar. Den kompletterande utrustning som finns hos de här byarna är trafiktält för ökad säkerhet vid trafikolyckor samt fler och större pulversläckare som även är kompletterade med pulverlans. Pulversläckarna i kombination med pulverlans ger de här byarna en större möjlighet att göra insatser vid brand i byggnad.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

MRF har i olika omfattning en etablerad samverkan med flera aktörer som Länsstyrelsen, Region Västernorrland, Trafikverket, Kustbevakningen, Sjöräddningssällskapet och Polisen. MRF har också avtal om resurser med olika verksamheter i kommunen som finns att tillgå vid räddningsinsatser. Dessa finns beskrivna i bilaga A.

Samverkansövningar sker regelbundet enligt fastställd plan med de anläggningar i Medelpad som omfattas av den högre kravnivån i Sevesolagstiftningen.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

Vid allvarlig fara eller risk för allvarliga störningar i samhället kan allmänheten snabbt varnas och informeras genom ett så kallat Viktigt meddelande till allmänheten (VMA).

MRF kan aktivera VMA inom Medelpad. Ett VMA sänds alltid i radio och TV, vid vissa tillfällen kompletteras varningen även 7 sek 14 sek 7 sek 14 sek 7 sek genom att ljudsändare utomhus ("Hesa Fredrik") används. VMA-information kan även spridas via fast och mobil telefoni områdesvis.

Efter att ett VMA har sänts ut kan allmänheten söka vidare information på till exempel webbplatsen Krisinformation.se, informationsnumret 113 13 eller på kommunernas webbplatser. Utrustningen i utomhusvarningssystemet ägs av staten medan kommunen ansvarar för drift och underhåll och är användare av systemet.

8.2 Beskrivning per olyckstyp

Nedan följer en beskrivning av räddningstjänstens förmåga för de händelsetyper som riskanalysen visat vara relevanta från ett dimensionerande perspektiv. Beskrivningen av förmågan för respektive händelsetyp har sin utgångspunkt i frågorna:

- Vad är målet med insatsen och vilken effekt vill MRF åstadkomma, samt
- vilka arbetsuppgifter och vilken utrustning är särskilt viktiga för att nå effekt vid räddningsinsatsen?

Förmågan vid respektive händelsetyp beskrivs genom att uttrycka de effekter som ska uppnås. Att beskriva effekterna syftar till att tydliggöra MRF:s ambition vid räddningsinsatser av just den händelsetypen, samt vilka uppgifter och utrustning som är särskilt viktiga för att nå resultatet. Nivåuppbyggnaden av förmågebeskrivningarna är framtagna i samarbete med övriga räddningstjänstorganisationer i länet.

8.2.1 Brand i byggnad

Brandmän på samtliga stationer i MRF utbildas för rökdykning, men förstärkande resurser kan krävas för att kunna möta hela hjälpbehovet vid vissa insatser. Vid komplicerade och tidskrävande insatser med invändig livräddning och släckning krävs fler rökdykarresurser vilket innebär att flera stationer måste samarbeta.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Inledningsvis begränsa skadeförloppet	Bryta skadeförloppet helt	
<p>Personer som vid räddningstjänstens ankomst till skadeplatsen befinner sig i drabbad brandcell ska på ett effektivt och skyndsamt sätt undsättas.</p> <p>Personer som befinner sig nära ansluten till brandutsatt brandcell ska skyndsamt utrymmas eller inrymmas.</p> <p>Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska brand och rök inte spridas till oberoende brandceller.</p> <p>Då byggnaden endast består av en brandcell ska brandskadorna begränsas till det/de utrymmen som vid ankomst redan var drabbade av brand.</p>	<p>Skapa tillträde till brandutsatt utrymme.</p> <p>Skapa förutsättningar för utrymning.</p> <p>Påbörja brandsläckning.</p> <p>Akut omhändertagande.</p>	<p>Undsätta personer i brandutsatta utrymmen.</p> <p>Begränsa brandspridning</p> <p>Akut restvärde.</p>	<p>Släckbil</p> <p>Höjdfordon</p> <p>Tankbil</p> <p>Stegar</p> <p>Rökskydd</p> <p>Motorspruta</p>

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
<p>Dörrforcering ⁷.</p> <p>Utrymning med hjälp av utskjuts- eller skarvstege.</p> <p>Uppbyggnad av slangsystem.</p> <p>Utvändig brandsläckning.</p> <p>Utvändig IR-scanning.</p>	<p>Rökdykning i bostadsmiljö när bemanningen är tillräcklig ⁸.</p> <p>Vara en del av större rökdykarorganisation i mer komplicerad riskmiljö.</p> <p>Ventilera rökfyllt utrymme.</p> <p>Trycksätta rökfritt utrymme.</p>	<p>Rökdykning i mer komplicerad riskmiljö.</p> <p>Utrymning med hjälp av höjdfordon.</p>

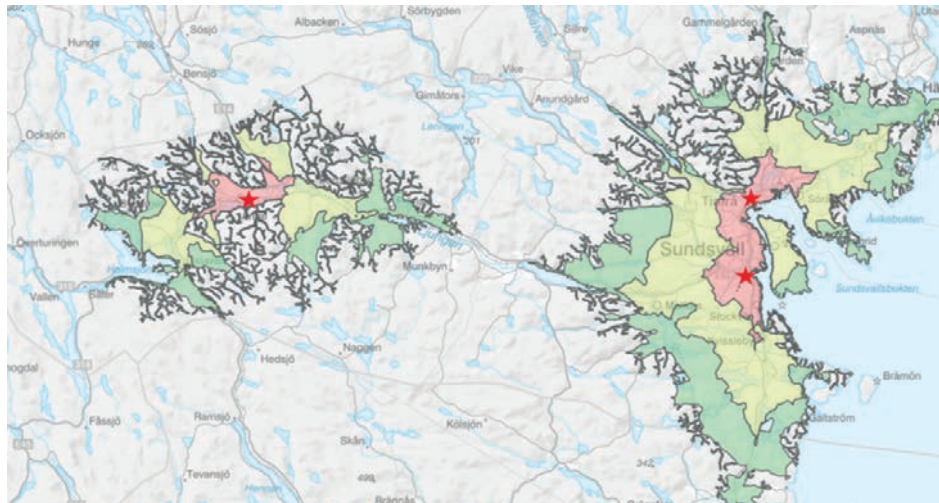
Station	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Sundsvall	Ja	Ja	Ja
Timrå	Ja	Ja	Ja
Ånge	Ja	Ja	Ja
Njurunda	Ja	Ja	Nej
Stöde	Ja	Ja	Nej
Liden	Ja	Ja	Nej
Fränsta	Ja	Ja	Nej
Söråker	Ja	Ja	Nej
Alnö	Ja	Ja	Nej
Marfors	Ja	Ja	Nej
Nobel	Ja	Ja	Nej

⁷ Förmågan varierar mellan olika stationer beroende på i vilken omfattning olika typer av säkerhetsdörrar finns i stationens primära insatsområde.

⁸ Vissa stationer har utbildning för att rökdyka men saknar utrustning och/eller bemanning (enl. AFS 2007:7). Dessa har förmågan att rökdyka antingen då bemanningen uppnås genom fri-inryckning eller genom förstärkning.

8.2.2 Förmåga till räddningstjänstassisterad utrymning

På samtliga stationer inom MRF finns förmåga att kunna utföra utrymning via fönster upp till 11 meter med bärbar stege. Förmåga att utrymma via fönster upp till 23 meter med höjdfordon finns i Sundsvall, Timrå och Ånge. Höjdfordonens täckningsgrad kan ses i Figur 7.

Figur 7. Karta som visar täckningsgrad för förbundets höjdfordon. Röda områden visar responstid <10 min, gula 10–20 min, gröna 20–30 min. Röda stjärnor anger placeringen av räddningsstationerna med höjdfordon.

Hur långt från närmsta räddningsstation en byggnad kan placeras då räddningstjänsten förväntas agera alternativ utrymningsväg med stege eller höjdfordon beror på insatstiden. Som insatstid räknas tiden från att larmning har skett av kommunens räddningstjänst till dess att erforderlig resurs befinner sig på plats och räddningsarbetet kan påbörjas. Angreppstiden schabloniseras till 1 minut. Se kapitel 8.1.5 för anspänningstider och närmare förklaring till begreppet insatstid.

I Tabell 2 och 3 nedan ses ett räkneexempel på 10 minuters insatstid för förbundets räddningsstationer.

Tabell 2. Räkneexempel på 10 minuter insatstid för heltidsstationer.

Insatstid heltidsstationer (Sundsvall och Timrå)	
Insatstid	10 minuter
Anspänningstid	1,5 minuter
Körtid	7,5 minuter
Angreppstid	1 minut

Tabell 3. Räkneexempel på 10 minuter insatstid för deltidsstationer.

Insatstid deltidsstationer	
Insatstid	10 minuter
Anspänningstid	5 minuter
Körtid	4 minuter
Angreppstid	1 minut

Tabellerna ovan anger ett räkneexempel på 10 minuters insatstid som anger om det finns möjlighet till räddningstjänstassisterad utrymning. För 20 minuters insatstid får körtiden anpassas. Notera att endast Ånge av deltidsstationerna har förmåga att utrymma via fönster upp till 23 meter med höjdfordon. MRF uppmanar byggherrar att kontakta räddningstjänsten i de fall utrymning via stege eller höjdfordon förväntas vara en del av utrymningslösningen.

8.2.3 Brand utomhus

Förmågan till räddningsinsats för bränder utomhus baseras i huvudsak på förmågan vid brand i skog och mark då detta bedöms vara den största risken bland bränder utomhus. Övriga bränder utomhus som inträffar bedöms kunna hanteras genom synergieffekter som skapas av arbetet inom området brand. MRF:s förmåga till räddningsinsats vid brand i skog och mark ska ha sin utgångspunkt i att branden ska göras statisk genom att stoppa spridningen. Detta uppnås genom att primärt bekämpa brandens front. MRF:s samlade förmåga ska kunna hantera bränder upp till 300 000 kvadratmeter (30 hektar). För bränder som överstiger detta krävs externa resurser.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Inledningsvis begränsa skadeförloppet	Bryta skadeförloppet helt	
Brandens utbredning ska vara lokaliserad inom 2 timmar. En skogsbrand ska vara under kontroll, och markägare informeras om ansvaret för efterföljande åtgärder inom 24 timmar ⁹ .	Lokalisera branden. Förmedla aktuell lägesbild. Begränsa / fördröja brandspridning genom släckåtgärd.	Vattenförsörjning. Samverkan med andra aktörer. Säkra kanterna. Eftersläckning. Tydlighet gentemot markägare i avslut av räddningsinsats avseende behov av efterföljande åtgärder.	Släckbil. Tankbil. Motorspruta. Drönare Terrängfordon. Brandslang och armatur.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Lokalisera branden och dess utbredning. Förmedla lägesbild till övergripande ledning. Påbörja släckning i syfte att begränsa brandens spridning.	Uppbyggnad av slangsystem för vattenförsörjning upp till 250 m från farbar väg. Bedriva släckningsarbete i syfte att säkra brandens kanter.	Uppbyggnad av vattenförsörjning oberoende av avstånd från farbar väg. Transport i terräng av personal och materiel.

Station	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Timrå	Ja	Ja	Ja
Ånge	Ja	Ja	Ja
Liden ¹⁰	Ja	Ja	Ja
Sundsvall	Ja	Ja	Nej
Fränsta	Ja	Ja	Nej
Söråker	Ja	Ja	Nej
Njurunda	Ja	Nej	Nej
Stöde	Ja	Nej	Nej
Alnö	Ja	Nej	Nej
Marfors	Ja	Nej	Nej
Nobel	Ja	Nej	Nej

⁹ Med kontroll avses att branden inte ska spridas eller öka i omfattning efter denna tid. Eftersläckning av brand kan fortgå efter dessa 24 timmar och pågå tills räddningsinsatsen avslutas.

¹⁰ Lidens station har nivå 3 från och med hösten 2024.

8.2.4 Trafikolycka

Arbetet med trafikolyckor är förknippat med stora risker för den egna personalen. De senaste åren har flera olyckor inträffat där räddningstjänstpersonal skadats eller omkommit i samband med dessa händelser. Därför har MRF satsat på att utöka skyddet för den egna personalen genom projektet "Säkerhet på väg". Samtliga stationer i MRF har fått utrustning och utbildning i detta koncept och arbetar nu enligt dessa rutiner. Rutinerna gynnar dock inte bara räddningstjänsten och samverkande organisationers personal utan även övriga trafikanter varnas på ett tydligt sätt så att nya olyckor inte ska uppstå.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Inledningsvis begränsa skadeförloppet	Bryta skadeförloppet helt	
<p>Förhindra följdolyckor.</p> <p>Skapa förutsättningar för att kritiskt skadade patienter snabbt ska kunna omhändertas av ambulans.</p> <p>Uppkomna skador på drabbade personer ska inte förvärras.</p> <p>Framkomligheten på vägen ska så snart riskbedömningen tillåter det återupprättas.</p> <p>Indirekt drabbade personer ska varnas och informeras om olyckan.</p> <p>Konsekvenserna av utsläpp av drivmedel eller andra farliga ämnen i samband med trafikolycka ska begränsas.</p>	<p>Avspärning.</p> <p>Säkra olycksplatsen mot påkörning och brand.</p> <p>Stabilisering av fordon.</p> <p>Akut omhändertagande.</p>	<p>Skapa säker arbetsplats.</p> <p>Losstagnning.</p> <p>Förhindra eller begränsa utsläpp.</p> <p>Skapa framkomlighet förbi skadeplatsen.</p> <p>Sanering vägbana.</p>	<p>Buffertfordon.</p> <p>Losstagningsutrustning.</p> <p>Utrustning för stabilisering av tunga fordon.</p> <p>Länsresurser för tung räddning.</p>

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4 ¹¹
<p>Spärra av väg.</p> <p>Varna andra trafikanter.</p> <p>Säkra mot brand.</p> <p>Stabilisera lätta fordon.</p> <p>Skapa tillträde till patient.</p> <p>Akut omhändertagande av skadad person.</p> <p>Hantera glas och verktyg så att inte egen personal eller patienter skadas.</p> <p>Snabbt uttag av kritiskt skadad patient.</p> <p>Uttag av patient på ett säkert sätt.</p>	<p>Losstagnning av fastklämd patient.</p>	<p>Säkra och stabilisera tunga fordon.</p> <p>Genomföra avlastningslyft av tunga fordon</p> <p>Skapa tillträde till, och evakuera tunga fordon.</p>	<p>Genomföra dellyft av tunga fordon.</p> <p>Losstagnning tunga fordon.</p>

¹¹ Länsgemensamma resurser som finns lokaliserade i Örnköldsvik och Timrå.

Station	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Timrå	Ja	Ja	Ja	Ja
Sundsvall	Ja	Ja	Ja	Nej
Liden	Ja	Ja	Ja	Nej
Fränsta	Ja	Ja	Ja	Nej
Ånge	Ja	Ja	Nej	Nej
Söråker	Ja	Ja	Nej	Nej
Njurunda	Ja	Ja	Nej	Nej
Stöde	Ja	Ja	Nej	Nej
Alnö	Ja	Ja	Nej	Nej
Marfors	Ja	Ja	Nej	Nej
Nobel	Ja	Nej	Nej	Nej

8.2.5 Olycka med farliga ämnen

Inom MRF har samtliga stationer i förbundet förmågan att utföra insats enligt begreppet "first responder". I stort innebär detta att samtliga har förmågan att utföra akut livräddning för direkt och indirekt drabbade i adekvat skyddsutrustning med tillhörande saneringsmöjlighet. För att kunna verka och omhänderta vissa typer av kemikalier ställs högre krav på skyddsutrustning och förmåga vilket finns på vissa av förbundets stationer.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Inledningsvis begränsa skadeförloppet	Bryta skadeförloppet helt	
<p>Skapa förutsättningar för att personer som kontaminerats, eller befinner sig i ett förorenat område, snabbt ska kunna omhändertas av ambulans.</p> <p>Vid utsläpp av farligt ämne ska åtgärder som syftar till att minska riskområdet genomföras så att antalet hotade och drabbade personer minimeras.</p> <p>Vid utsläpp av farliga ämnen ska ämnets påverkan på omgivande egendom och miljö begränsas.</p> <p>Vid utsläpp av farliga ämnen ska ämnet om möjligt samlas upp och omhändertas i syfte att rädda egendomsvärdet av den aktuella produkten.</p>	<p>Undsätta personer som befinner sig i farlig miljö.</p> <p>Livräddande personsanering.</p> <p>Utrymma eller inrymma personer.</p> <p>Varna.</p> <p>Avspärra.</p> <p>Indikera.</p>	<p>Kemdykning.</p> <p>Stoppa eller begränsa utsläpp.</p> <p>Samla upp spill.</p> <p>Sanera.</p>	<p>Utrustning för:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kemdykning - Livräddande personsanering - Sanering av personal och utrustning - Pumpning - Indikering - Uppsamling - Absorption <p>Länsar.</p> <p>Tankfordon.</p> <p>Drönare.</p>

Nivå 1	Nivå 2
<p>Initial indikering.</p> <p>Tolka skyltning av farliga ämnen.</p> <p>Använda tillgängligt beslutsstöd.</p> <p>Livräddande och om möjligt skadebegränsande åtgärder i branddräkt med tryckluftsapparat ev. kompletterat med stänkskydd eller liknande.</p> <p>Genomföra livräddande personsanering.</p> <p>Utrymma förorenat område.</p> <p>Spärra av och varna.</p> <p>Enklare tätning eller uppsamling.</p> <p>Enklare provisorisk impaktering/återkondensering.</p> <p>Säkra utsläpp av brandfarlig vätska mot brand.</p>	<p>Förstärkt indikering.</p> <p>Kemdykning.</p> <p>Täta, samla upp, impaktera, återkondensera samt tvätta ned större mängder farliga ämnen vid ett utsläpp.</p> <p>Pumpa olika farliga vätskor .</p> <p>Pumpa upp och omhänderta upp till 1000 liter drivmedel.</p> <p>Samla upp ett större utsläpp av olja på hårdgjord yta.</p> <p>Genomföra länsläggning och uppsamling vid oljeskada i marin miljö.</p>

Station	Nivå 1	Nivå 2
Sundsvall	Ja	Ja
Timrå	Ja	Ja
Ånge	Ja	Ja
Nobel	Ja	Ja
Njurunda	Nej	Nej
Alnö	Nej	Nej
Marfors	Nej	Nej
Liden	Nej	Nej
Stöde	Nej	Nej
Fränsta	Nej	Nej
Söråker	Nej	Nej

8.2.6 Naturolycka

En naturolycka föranleder inte alltid räddningsinsats enligt LSO 1 kap. 2 §. Men naturolyckan kan däremot orsaka en följdhändelse som uppfyller kriterierna för räddningstjänst, som till exempel bränder, trafikolyckor, drunkning, utsläpp av farliga ämnen, vattenskador, raserade byggnader (orsakat av erosion vid höga flöden, jordras eller plötsliga tyngder av blötsnö) och så vidare. När en naturolycka orsakar en följdhändelse som uppfyller kriterierna för räddningstjänst gäller förmågan för den inträffade följdhändelsen.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Inledningsvis begränsa skadeförloppet	Bryta skadeförloppet helt	
<p>Vid överhängande fara kunna ge relevanta varningar i syfte att minimera risker för person-, miljö- och egendomsskador.</p> <p>Utrymma riskområden.</p> <p>Skapa framkomlighet på vägar genom undanröjning av träd eller liknande.</p> <p>Begränsa påverkan på samhällsviktiga funktioner.</p> <p>Förhindra olyckor som riskerar att inträffa till följd av naturolycka.</p> <p>Då naturolyckan orsakar en annan olyckstyp som beskrivs i detta handlingsprogram hänvisas till den effekt som ska uppnås för den specifika olyckstypen.</p>	<p>Varna allmänheten.</p> <p>Spärra av.</p> <p>Utrymma.</p> <p>Förmedla aktuell lägesbild.</p>	<p>Invallning.</p> <p>Pumpning av vatten.</p> <p>Losstagnung.</p> <p>Transport i terräng.</p>	<p>Losstagningsutrustning.</p> <p>Motorsågar och andra kapverktyg.</p> <p>Stegar.</p> <p>Invallningsutrustning.</p> <p>Pumpar.</p> <p>Terrängfordon.</p> <p>Båtar.</p> <p>Utrustning för tung räddning.</p> <p>Drönare.</p>

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
<p>Avspärrning och utrymning av riskområden.</p> <p>Undanröjande av träd.</p> <p>Länspumpning.</p> <p>Förmedla lägesbild till övergripande ledning.</p>	<p>Undsätta nödställda personer i oländig terräng</p> <p>Styra vattenflöden.</p>	<p>Räddning vid byggnadsras</p>

Station	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Sundsvall	Ja	Ja	Ja
Timrå	Ja	Ja	Ja
Ånge	Ja	Ja	Nej
Fränsta	Ja	Nej	Nej
Njurunda	Ja	Nej	Nej
Alnö	Ja	Nej	Nej
Marfors	Ja	Nej	Nej
Liden	Ja	Nej	Nej
Stöde	Ja	Nej	Nej
Nobel	Ja	Nej	Nej
Söråker	Ja	Nej	Nej

8.2.7 Drunkning

Drunkningslarm är en sällan förekommande händelse i MRF, men konsekvenserna kan ofta bli allvarliga för de personer som drabbas. Inom MRF har samtliga stationer förmåga att genomföra livräddning på vattenytan samt sök över ytan med snorkel och cyklop. Sundsvall och Timrå har förmåga till fridykning ner till 4 m. I MRF finns inte förmåga att vattendyka men från 2021 finns undervattensrobot ROV (Remotely Operated Vehicle) att tillgå i organisationen.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Inledningsvis begränsa skadeförloppet	Bryta skadeförloppet helt	
Drabbade personer som vid räddningstjänstens framkomst befinner sig vid ytan ska på ett snabbt och effektivt sätt undsättas. Drabbade personer som vid räddningstjänstens framkomst befinner sig under ytan ska på ett säkert och effektivt sätt lokaliseras och om möjligt undsättas.	Lokalisera nödställd. Undsätta nödställd. Transport på vatten.	Akut omhändertagande	Båt. Hansabräda. Överlevnadsdräkt. Värmekamera. Drönare. Undervattensrobot (ROV).

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5
Skapa riktmärke som visar var den drabbade senast sågs. Undsätta nödställd med. frälsarkrans eller kastlina.	Använda båt för att undsätta nödställd.	Simma/paddla till den nödställd Från ytan söka efter drabbad person.	Fridyka ner till max 4 meter	Längre och djupare sök under vatten

Station	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5
Sundsvall	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Timrå	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Ånge	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Njurunda	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Alnö	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Marfors	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Liden	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Stöde	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Nobel	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Fränsta	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Söråker	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej

8.3 Ledning i räddningstjänsten

8.3.1 Räddningsregion Mittnorrland

Syftet med Räddningsregion Mittnorrland (RRMN) är att samverkande räddningstjänstorganisationer ska ha tillgång till ett ledningssystem med hög kapacitet och förmåga att hantera såväl vardagshändelser som omfattande, mer komplexa eller många samtidiga räddningsinsatser. Inrättandet av RRMN har föregåtts av att organisationerna har definierat roller, mandat och ansvar avseende arbetet i systemet. Genom räddningsledningssystemet är arbetssätt, tekniska stödsystem, styrdokument och kompetensutveckling samordnade. En ständigt pågående utveckling av systemet är en förutsättning för att över tid kunna hålla både en hög kvalitet och kapacitet på ledningsarbetet.

Området som ledningssystemet täcker består av Jämtlands och Västernorrlands län samt 10 kommuner i Västerbotten och Norrbottens inland benämnt R10.

Områdets yta uppgår till drygt 133 000 kvadratkilometer, vilket motsvarar cirka 30 procent av Sveriges yta, som är indelat i 25 kommuner. Antal innevånare är drygt 420 000 och inom området hanteras 7 200 larm per år.

Räddningschefens ansvar är att hålla en ändamålsenlig ordnad räddningstjänst som kan genomföra effektiva räddningsinsatser inom godtagbar tid. Detta gäller både i stunden och över tid. För att möjliggöra för räddningschefen att uppfylla sitt ansvar i stunden ges ledningssystemet i uppgift att säkerställa ändamålsenlighet och att räddningsinsatser genomförs på ett effektivt sätt.

Ledningssystemet ska inrikta och samordna de ingående räddningstjänstverksamheternas samlade resurser så att verksamheten kan bedrivas med hög kvalitet, professionalism och robusthet i såväl vardagen som vid höjd belastning, kris och krig.

8.3.2 Övergripande ledning

MRF samarbetar i RRMN beträffande ett gemensamt ledningssystem för räddningstjänst. Räddningschefen är ansvarig för verksamheten som bedrivs i MRF. Ledningssystemet ska säkerställa en ändamålsenlig beredskapsproduktion sett till riskbilden och bedriva ständig omvärldsbevakning för att uppmärksamma förändringar i riskbilden.

I den övergripande ledningen finns ledningsfunktionerna vakthavande räddningschef (VRC) och vakthavande befäl (VB) för att bemanna rollerna räddningsledningschef respektive driftchef. Vidare finns två larm- och ledningsbefäl (LLB) i Sundsvall och Östersund vilka tillsammans bemannar roller som händelsevärdering och insatsuppföljning.

Räddningsledningschefen ska klarlägga ansvarsförhållandena när så krävs och har i detta arbete dialog med berörd räddningschef. Räddningsledningschefen har också ett ansvar att ompröva och justera avsikt med beredskap utifrån tillfälliga förändringar i riskbilden.

Vakthavande befäl ska i rollen som driftchef, genom löpande omvärldsbevakning, säkerställa att räddningstjänstverksamheten är anpassad till den riskbild som för stunden råder.

Den övergripande ledningen finns placerad fysiskt på två platser, Sundsvall och Östersund. Systemet ska ses som enhet på två olika geografiska platser, detta ger en stor flexibilitet i arbetet och en stor redundans i både personal och teknik. Lösningen är unik och finns inte på någon annan plats i Sverige.

8.3.3 Ledning av räddningsinsatser

Varje räddningsstyrka ingår som resurs i det gemensamma ledningssystemet. I styrande dokument beskrivs ramar och rutiner för hur ledningen av räddningsinsatser ska bedrivas. Exempel på detta är dokument som beskriver ledning av insats, beredskap under pågående insats, samband, arbetsmiljöansvar, stabsarbete samt tillämpningen av de avtal som MRF ingått i.

Alla räddningsinsatser ska ledas av en räddningsledare. Räddningsledaren leder räddningstjänstens enheter och är ansvarig för myndighetsutövning i samband med en räddningsinsats. Vid räddningsinsatser samverkar räddningsledaren med andra organisationer, till exempel polis och sjukvård, vars arbete leds av egna utsedda personer. Räddningsledare inom MRF är räddningschefen eller den som räddningschefen har gett delegation att vara räddningsledare vid räddningsinsats. För att tjänstgöra som räddningsledare krävs att personen lägst har avlagt examen från MSB:s utbildning Räddningsledare A, eller motsvarande.

Samtliga styrkor i MRF leds av en styrkeledare som har kompetens att utföra skadeplatsnära ledningsarbete i rollen som insatschef eller räddningsledare. Vid större och mer omfattande händelser har styrkeledaren kompetens att fungera i rollen som sektorchef.

I Sundsvall finns insatsledare med 90 sekunders beredskap som kan larmas till hela förbundet. Responstiden för insatsledaren är längst till Medelpads västra delar dit det kan ta upp till två timmar. Även i de nordvästra delarna är responstiden för insatsledaren relativt lång. Med anledning av denna problematik har styrkeledare i Ånge fått en förstärkt utbildning i att leda flera enheter. Insatsledaren förväntas kunna agera i rollerna räddningsledare, insatschef, storsektorchef samt i stödjande roller i system-, insats- och uppgiftsledning.

Vid stora komplexa olyckor samt olyckor över tid som kräver flera insatta räddningsstyrkor finns särskilda ledningsresurser. Dessa ska hantera ett större behov av ledning och samordning. Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen.

Inom RRMNs geografiska område finns dygnet runt, året om en regional insatsledare som kan verka i hela ledningssystemet. Det finns även nio insatsledare varav tre är lokaliserade i R10-området, tre i Jämtland och tre i Västernorrland som är tillgängliga för att bemanna rollerna räddningsledare, insatschef, sektorchef, storsektorchef och sektionschef.

8.3.4 Kompetenskrav i ledningssystemet

Enligt 3 kap. 16 § LSO ska det i en kommun finnas en räddningschef. Inom MRF ska räddningschefen ha avlagt antingen MSB:s ledningskurs Vakthavande befäl/ Vakthavande räddningschef eller brandingenjörsexamen kompletterad med MSB:s Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer. Alternativt likvärdig äldre utbildning så som Räddningsledning B eller motsvarande. Förbundet ska likaså ha minst en ställföreträdande räddningschef som också uppfyller dessa krav.

Ledningsfunktion	Lägsta utbildningsnivå (eller motsvarande)
Vakthavande räddningschef (VRC)	MSB:s ledningskurs Vakthavande befäl/Vakthavande räddningschef eller brandingenjörsexamen kompletterad med MSB:s Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (Räddningsledning B)
Vakthavande befäl (VB)	MSB:s ledningskurs Vakthavande befäl/Vakthavande räddningschef eller brandingenjörsexamen kompletterad med MSB:s Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (Räddningsledning B)
Larm- och ledningsbefäl (LLB)	MSB:s ledningskurs Larm- och ledningsbefäl eller brandingenjörsexamen kompletterad med MSB:s Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (Räddningsledning B)
Regional Insatsledare (RIL)	MSB:s ledningskurs Regional insatsledare eller brandingenjörsexamen kompletterad med MSB:s Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (Räddningsledning B)
Insatsledare (IL)	MSB:s ledningskurs Insatsledare eller brandingenjörsexamen kompletterad med MSB:s Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (Räddningsledning B)
Styrkeledare (SL)	MSB:s ledningskurs Styrkeledare (Räddningsledare A)
Brandman	Lägsta utbildningsnivå (eller motsvarande)
Brandman heltid	SMO, BmH eller annan kompetens som räddningschefen bedömer motsvarar organisationens behov
Brandman RIB (deltid)	Grundläggande utbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (GRIB)

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

I ett normalläge där inga räddningsinsatser eller särskilda omvärldsfaktorer påverkar RRMN har ledningssystemet sin utgångspunkt i att respektive räddningstjänst är ändamålsenligt ordnad utifrån den lokala riskbilden. Detta innefattar även anpassningar av den egna organisationen inför händelser som är kända i förväg och påverkar riskbilden, så som särskilda evenemang eller variationer över året.

Stora och mer komplexa räddningsinsatser eller många samtidiga insatser kan medföra hög belastning på ledningssystemet. Detta ger i sig ett ökat ledningsbehov och då behöver det tillföras ledningskapacitet som motsvarar behovet. Denna ökning av kapacitet kan ske på ett anpassat sätt med hjälp av roller enligt RRMN:s organisationsrutiner.

Under åren 2020–2021 responderade MRF totalt på 3 310 händelser. 22 procent av dessa inträffade samtidigt. 782 av dessa händelser bedömdes uppfylla kriterierna i 1 kap. 2 § LSO och 12 procent av dessa räddningsinsatser inträffade samtidigt. Ytan MRF täcker är relativt stor och många gånger har dessa räddningsinsatser inträffat i olika delar av Medelpad utan påverkan på varandra. Sett till de olika insatszonerna i Medelpad är det betydligt färre gånger två eller fler händelser inträffar i samma zon som båda eller alla bedöms uppfylla kriterierna för räddningstjänst.

Statistik visar att de flesta samtidiga händelserna inträffar i de större tätorterna. För att säkerställa att beredskap finns för nya händelser i en zon där insats pågår, både räddningsinsatser och andra uppdrag, arbetar övergripande ledning enligt fastställda riktlinjer för beredskap och avlösning. Rutinerna är av den anledningen anpassade för inom vilken tidsrymd återbesättning ska ske.

I snitt varade en räddningsinsats i 90 minuter under åren 2020–2021. 18,4 procent av insatserna varade längre än medel, 3,2 procent varade längre än 6 timmar, 1,4 procent varade längre än 12 timmar och 0,7 procent varade längre än 24 timmar. Den längsta räddningsinsatsen under perioden varade i nästan 69 timmar och den kortaste endast i 4 minuter.

Störst påverkan på beredskapshållningen för nya händelser är generellt de insatser som varar längre än 6 timmar. Insatser som pågår under en kortare tid kan relativt enkelt hanteras av den övergripande ledningen genom förflyttningar av styrkor inom förbundet. När en insats pågått längre än 6 timmar behöver återbesättning med ny personal ske och lösningen för detta kan se olika ut från fall till fall.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina inleddes 2022, har det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde utvecklats till det allvarligaste sedan andra världskriget. Det svenska totalförsvaret behöver därför återuppbyggas och förstärkas i snabb takt. Försvarsberedningen konstaterar i rapporten Kraftsamling (Ds 2023:34) att Mellersta och norra Sverige är vitalt för försvaret av Finland, i syfte att säkerställa förbindelser för tilltransport av förstärkningar och förnödenheter i händelse av kris och krig. Dessutom är särskilda hamnar längs Norrlandskusten strategiskt viktiga i händelse av krig, och därmed för Natos militära operationer.

Erfarenheter och lärdomar från kriget i Ukraina utgör en mörk påminnelse om krigets verklighet i allmänhet, och vikten av fungerande räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen i synnerhet. Åtgärder inom beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen är mer angelägna än någonsin för att stärka Sveriges civila försvar. Att räddningstjänsten och skyddet av civilbefolkningen fungerar har i Ukraina också visat sig betydelsefullt för försvarsviljan och i förlängningen försvarsansträngningarna som helhet.

Under höjd beredskap ska kommunens organisation för räddningstjänst ansvara för- och säkerställa förmåga för ett utökat antal uppgifter i syfte att skydda och rädda befolkning och civil egendom från de effekter ett krig kan medföra. Enligt LSO 8 kap. 2 § Räddningstjänst under höjd beredskap, beskrivs ett par uppgifter utöver normal förmåga som räddningstjänsten ansvarar för:

1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen,
3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras, samt
4. delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningsskydd

MSB har identifierat att det finns behov av att stärka upp räddningstjänstens arbete med planering inför höjd beredskap och krig. Med anledning av detta finansierar MSB motsvarande en personell resurs med placering i Medelpads Räddningstjänstförbund. Resursen har till uppgift att stödja den egna och länets andra kommunala räddningstjänstorganisationer i planeringen inför höjd beredskap. Arbetet omfattar, utöver det som nämnts ovan, även samverkan med egen länsstyrelse samt, vid behov, andra offentliga organisationer, frivilliga och privat näringsliv. Ett nätverk har skapats för att bland annat diskutera aktuella frågor och dela erfarenheter kopplat till RUHB. I detta säkerhetsnätverk ingår MRF, HKÅ, Örnsköldsviks kommun, och Räddningstjänsten Jämtland.

I syfte att säkerställa personalförsörjningen för att kunna hantera de tillkommande uppgifterna enligt LSO 8 kap. har regeringen från och med 19 januari år 2024 aktiverat civilplikten för kommunal räddningstjänst. Från och med hösten 2024 kommer repetitionsutbildningar med civilplikt för räddningstjänst äga rum i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) regi, för att därefter disponeras till samtliga län. Medelpads Räddningstjänstförbund är ansvariga för de civilpliktiga som tilldelas Västernorrlands län.

Under kommande period ligger fokus på åtgärder som direktinskrivning av redan utbildad personal och utbildning bland annat basförmåga att hantera OXA (oexploderad ammunition). Samtlig personal på MRF kommer att utbildas inom civilt försvar med fokus på RUHB, vilket inkluderar både praktiska och teoretiska moment. Vidare fortsätter arbetet med att vidareutveckla organisationens kontinuitetshantering inför höjd beredskap, och insatsplaneringen för räddningsinsatser mot samhällsviktig verksamhet. Vidare tas utbildningsstöd, utbildnings- och metodutvecklingskoncept för indikering och sanering vid användning av kemiska stridsmedel och kärnvapen fram. Ett koncept för repetitionsutbildningar för de tillkommande uppgifterna utvecklas också.

9. Uppföljning, utvärdering och lärande

När räddningsinsatsen är avslutad innebär det inte att kommunens ansvar upphör. I det akuta skedet ska den som drabbats av en olycka få hjälp och information om vad den denne själv behöver göra för att fortsätta att mildra konsekvenserna av olyckan samt förhindra att nya olyckor uppstår.

9.1 Olycksundersökning

Enligt LSO 3 kap. 10 § ska alla olyckor som klassats som räddningstjänst i rimlig omfattning undersökas för att klarlägga orsaken till olyckan, olycksförloppet och räddningsinsatsens genomförande.

Arbetet kring olycksundersökning ska ha en lärande kultur vars grundtanke är att var och en gör sitt bästa och inte avsiktligt handlar fel, men att olyckor ändå kan inträffa.

Olycksundersökningen ska leda till förbättring av skyddet mot olyckor genom förslag och åtgärder som bidrar till att:

- Förhindra nya olyckor.
- Verka skadebegränsande innan nya olyckor inträffar.
- Förbättra förberedelsen för nya räddningsinsatser.

I de flesta fall fullgörs denna skyldighet genom att räddningsledaren gör den grundläggande olycksundersökningen och dokumenterar den i händelserapporten.

Men i vissa fall finns behov av utökad olycksundersökning. Det behovet kan initieras från många olika håll, exempelvis från räddningsledaren eller någon annan som deltagit i räddningsinsatsen. Då behovet initieras gör ansvarig för olycksundersökning en bedömning om olycksorsaken eller olycksförloppet behöver utredas vidare, detta görs genom att värdera följande punkter:

- Utredningen ska leda till ett lärande.
- Det ska finnas en mottagare av utredningen.
- Det ska finnas tillräcklig kompetens för att göra utredningen.
- Det nedlagda arbetet ska stå i proportion till det förväntade resultatet av utredningen.

Räddningsinsatsen utvärderas efter varje händelse i händelserapporten, men i vissa fall finns behov av en mer omfattande insatsutvärdering. Denna räknas också som en form av utökad olycksundersökning och kan genomföras oberoende av ovanstående punkter, men ska genomföras:

- Vid samtliga dödsolyckor eller vid olyckor där en eller flera personer ådragit sig svåra skador.
- När det föreligger behov av förändring inom områdena metod/teknik, utrustning, organisation och/eller rutiner.
- När något kan läras av den egna gruppen eller andra.
- När händelsens orsak eller olycksförlopp ska utredas.

Vid större händelser finns det andra utredande organisationer exempelvis Arbetsmiljöverket, Trafikverket, Polisen och Haverikommissionen. Det är även resurskrävande att göra en stor utredning samt det krävs en särskild kunskap om verksamheten som drabbas av olycka. Ofta kan då andra utredande organisationer göra bra utredningar där räddningstjänsten bidrar med den del de har sakkunskap om. Räddningstjänsten bidrar med sakkunnigutlåtande till majoriteten av de polisutredningar som rör brand med misstanke om allmänfarlig vårdslöshet eller mordbrand.

9.2 Kvalitetssäkring av räddningsinsats

För att genomförandet av räddningsinsatser ska kunna ske med god kvalitet arbetar MRF aktivt med kvalitetssäkring av räddningsinsatser. Det arbetet handlar i huvudsak om delarna som rör förberedelse och genomförande av räddningsinsatser samt erfarenhetsåterföring.

Huvudsyftet med arbetet är att säkerställa att det finns en röd tråd från LSO via ägaruppdrag och handlingsprogram till den operativa förmåga som övas och utbildas i. Det handlar också om uppföljning av att den förväntade förmågan uppfylls och upprätthålls.

MRF har en tydlig struktur för kvalitetssäkring av räddningsinsats där all verksamhet inom det operativa området som övning, utbildning, inköp med mera, görs för att uppnå gällande målsättningar. Erfarenheter från händelser förs vidare inom organisationen på ett strukturerat sätt och leder till att ökad kunskap. Lärande sker i större utsträckning individanpassat och effektivt.

Den operativa förmågan upprätthålls systematiskt genom repetitionsutbildningar kopplade till operativ funktion. Dimensionerande händelsetyper utvärderas rutinmässigt efter varje insats. Allt detta tillsammans med riskanalyser ligger till grund för revideringen av handlingsprogrammet för räddningsinsats 2024–2027.

9.3 Uppföljning av målsättningar

Arbetet med att nå handlingsprogrammets mål konkretiseras genom att bryta ner målen till verksamhetsplaner, prestationer och processer.

Verksamhetsplanerna är årsspecifika och kopplas till budget samt målsättningarna i Mål och resursplan. På så sätt kommer handlingsprogrammets mål genomsyra hela organisationen.

Verksamhetsplanerna följs upp årsvis tillsammans med målen i Mål och resursplan och på det sättet säkerställs även att arbetet med att nå handlingsprogrammets mål följs upp årsvis.

Handlingsprogrammet i sin helhet ska följas upp inför nästa mandatperiod.

Förkortningsförklaring

Bm: Brandman

DRH: Dynamisk resurshantering

ELS: Enhetligt ledningssystem

FIB: Första insatsbefäl

FIP: Första insatsperson

FSO: Förordning (2003:778) om skydd mot olyckor

GRIB: Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap

IL: Insatsledare

IVPA: I väntan på ambulans

LBE: Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

LLB: Larm- och ledningsbefäl

LSO: Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

MRF: Medelpads Räddningstjänstförbund

MSB: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

RAKEL: Digitalt radiokommunikationssystem

RIB: Räddningstjänstpersonal i beredskap

RIL: Regional insatsledare

RL: Räddningsledare, befäl som leder räddningsinsats på delegation från räddningschef

RRMN: Räddningsregion Mittnorrland

RUB: Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer

RUHB: Räddningstjänst under höjd beredskap

RVR: Restvärdesräddning: insatser för att minska följdskador efter en olycka

SKR: Sveriges kommuner och regioner

SL: Styrkeledare

SMC: Släckmedelscentralen: tillhandahåller mobil släckutrustning för släckning av cisternbränder

SMO: Skydd mot olyckor: utbildning för brandmän och vissa övriga yrken inom säkerhets- och räddningsarbete

VB: Vakthavande befäl

VRC: Vakthavande räddningschef

Bilaga A: Dokumentförteckning

Relaterade dokument

- Förbundsordning, beslutad av kommunfullmäktige i de tre ägarkommunerna 2014, reviderat 2016
- Reglemente för förbundsdirektionen, beslutat av kommunfullmäktige i de tre ägarkommunerna 2014
- Ägaruppdrag 2024–2027
- Mål- och resursplan (MRP), beslutas årligen av förbundsdirektionen
- Verksamhetsplaner, beslutas årligen av förbundsdirektionen eller av verksamheten
- Riktlinjer för tillsyn, processbeskrivning tillsyn och tillsynsplan
- Internkontrollplan, beslutas årligen av förbundsdirektionen
- Interna dokument och rutiner

Samverkansavtal

MRF ett stort antal samverkansavtal. Dessa reglerar bland annat hur utlarmning ska ske samt hur samarbetet med närliggande kommuner ska fungera.

Följande samverkansavtal finns:

- Samarbetsavtal med SOS Alarm Sverige AB avseende utlarmning av den kommunala räddningstjänsten i fredstid, under större samhällspåfrestningar och under höjd beredskap inom Sundsvalls-, Timrå- och Ånge kommun.
- Avtal med SOS Alarm Sverige AB avseende ett Zenitarbetsplats inne på SOS-centralen i Sundsvall, samt gemensamt arbete mellan RRMN:s LLB och SOS-operatör vid räddningsinsatser.
- Avtal med Nouryon rörande drift av deras räddningsstyrka i Stockvik
- Avtal om gemensamt ledningssystem inom Räddningsregion MittNorrland, med Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen, Räddningstjänsten Örnsköldsvik, Jämtlands räddningstjänstförbund samt R10-kommunerna (Lycksele, Åsele, Dorotea, Vilhelmina, Storuman, Sorsele, Malå-Norsjö, Arvidsjaur och Arjeplog).
- Avtal om gränslös samverkan inom Räddningsregion MittNorrland vilket innebär att närmsta resurs till en olycka alltid larmas.
- Avtal om gränslös samverkan med Norrhälsinge Räddningstjänstförbund och Ljusdals Räddningstjänst vilket innebär att närmsta resurs till en olycka ska alltid larmas.
- Samarbetsavtal med Region Västernorrland omfattande utlarmning av räddningstjänstpersonal till sjuk/skadad person för omhändertagande, samt hjärtstoppslarm i väntan på ambulans (IVPA).

- Avtal med Regionfastigheter i Västernorrland, som innebär att räddningstjänsten fungerar som beredskapsstyrka vid helikopterlandningar på Sundsvalls sjukhus.
- Avtal med Sundsvalls kommun (Stadsbyggnadskontoret), Timrå kommun (Kultur och Teknik), och Ånge kommun (Tekniska kontoret) som innebär att räddningstjänsten ansvarar för att hålla vägbanan farbar och befriad från hinder i samband med olyckor på vägar.
- Avtal mellan RVR AB som omfattar akut restvärdesskydd, sanering av väg och järnväg, evakuering av tåg samt utbildning för arbetsjordning och arbete på väg- och spårområde.
- Avtal med Släckmedelscentralen, SMC, om att MRF med kort varsel efter begäran ska inställa sig på angiven plats med SMC:s släckutrustning och en insatsstyrka på en teamchef och fyra brandmän. Syftet är att medverka vid den lokala räddningstjänstens insats vid bekämpning av oljecisternbränder, i första hand i Norrland.
- SMC-utrustningen är placerad i Sundsvall. MRF ska också enligt avtalet inneha en halvtidstjänst som SMC koordinatör.
- Avtal med Sjöräddningssällskapet SSRS angående medverkan vid kommunal räddningstjänst till havs inom de kommunala hamnområdena, samt för MRF med hjälp av transport av personal och utrustning vid bränder på öar. Avtalet omfattar även övningsverksamhet
- Avtal med bärgningsföretag om hjälp vid räddningsinsatser avseende tung räddning.
- Avtal med Ljustorps Frivilliga Brandkår om frivillig hjälp vid räddningsinsatser.
- Avtal med Region Västernorrland om hjälp med transport av skadade i terräng, bär- och lyfthjälp, samt framförande av ambulans till sjukhus då ambulanspersonalen vårdar i ambulanshytt
- Avtal med Sundsvall, Timrå och Ånge kommuner om lyft- och bärhjälp.
- Avtal med Ånge kommun gällande inbrottslarm i kommunens fastigheter.
- Avtal med JO Sotning AB gällande rengöring och brandskyddskontroll i Ånge kommun.
- Avtal med Sundsvalls Södra Sotningsdistrikt AB gällande rengöring och brandskyddskontroll i Sundsvalls södra sotningsdistrikt.
- Avtal med Sundsvall & Timrå Sotningsdistrikt AB gällande rengöring och brandskyddskontroll i Sundsvalls norra sotningsdistrikt samt Timrå sotningsdistrikt.

Bilaga B: Samrådsredogörelse

Samråd har genomförts med nedanstående aktörer. Samrådstiden pågick från och med 2024-04-17 till och med 2024-05-03. Remissvaren sammanställs i en separat samrådsredogörelse.

Jämtlands räddningstjänstförbund

Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen

Avdelningen för räddningstjänst och kommunal alarmeringscentral i Örnsköldsviks kommun

Räddningstjänstsamverkan R10

Ljusdals räddningstjänst

Norrhälsinge Räddningstjänst

Region Västernorrland

Länsstyrelsen Västernorrland

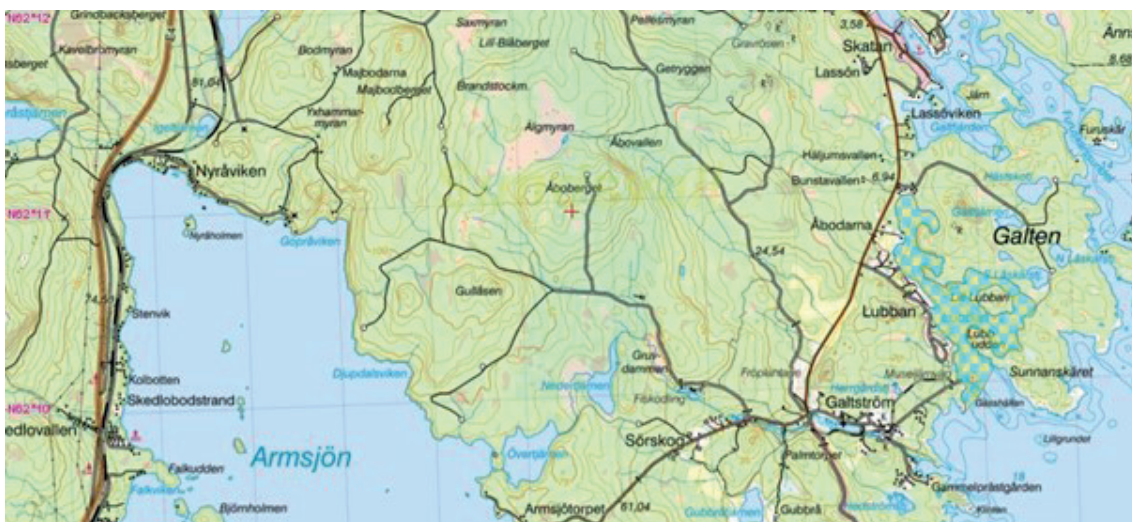
Sundsvalls kommun

Timrå kommun

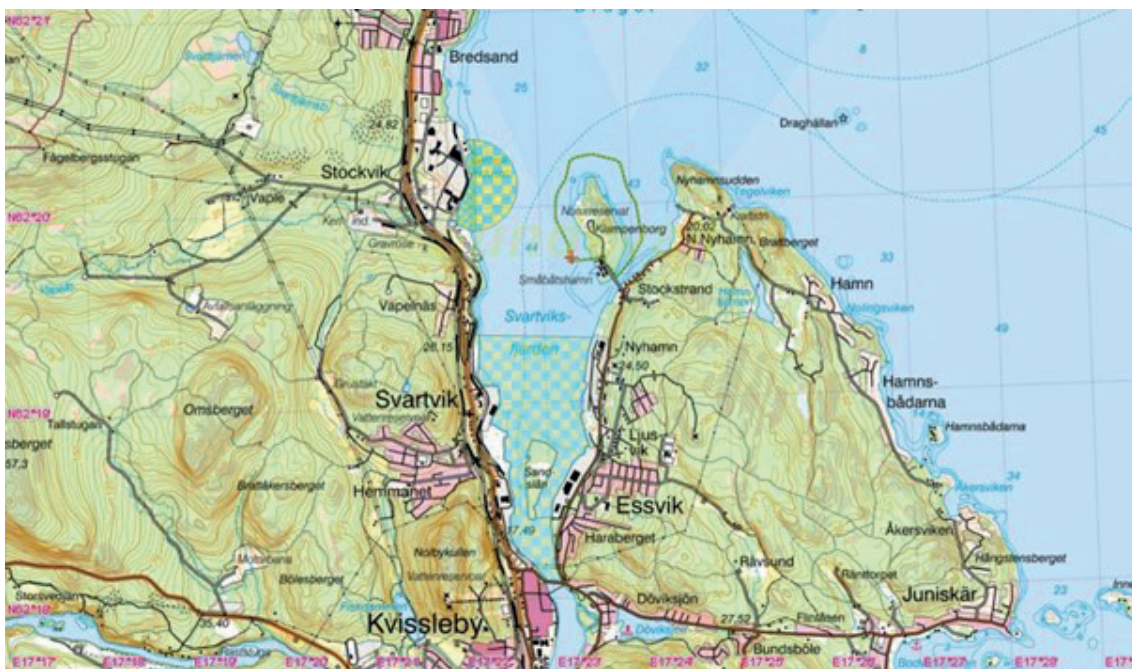
Ånge kommun

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

Staten ansvarar inom Sveriges sjöterritorium och Sveriges ekonomiska zon via Sjöfartsverket för Sjöräddningstjänst (livräddning) och via Kustbevakningen för miljöräddningstjänst till sjöss. I övriga insjöar, vattendrag, kanaler och hamnar inom ägarkommunerna har MRF motsvarande ansvar. Nedan visas (figur 8-12) de vattenområden kring hamnar där MRF har ansvar för liv- och miljöräddning (rutat område).

Figur 8. Galtströms hamnområde.

Figur 9. Stockvik – Svartviksfjärden hamnområden.

Figur 10. Sundsvall och Tunadals hamnområden.

Figur 11. Östrand, Wifstavarv och Söråkers hamnområden.

Figur 12. Lörans hamn med hamnområde mellan kajanläggning/strand och markerad gräns.

Medeplads Räddningstjänstförbund

Björneborgsgatan 40, 854 60 Sundsvall

telefon: 060-12 32 00 • e-post: kontakt@rtjmedelpad.se • webb: rtjmedelpad.se